

dünya devrimci sürecinin
önemli bir bileşeni

BAĞLANTISIZ ÜLKELER HAREKETİ

14

EL KİTAPLARI
DİZİSİ

AGENCE INFO-TÜRK
Section de
Recherche-Traduction-Documentation

Réalisation et diffusion:
COODIFF s.c.
Square Ch. M. Wiser 13, Bte 2
1040 Bruxelles
Tél: 230 34 72

D/1979/2198/34

SUNUŞ

3-10 Eylül 1979 tarihleri arasında, Küba'nın başkenti Havana, Bağlantısızlar Hareketi Altıncı Zirve Toplantısı nedeniyle, tarihsel önem taşıyan bir olaya sahne olmuştur.

Afrika, Asya ve Latin Amerika kıtalarından tam 94 ülke ve örgütün en yüksek temsilcilerinin bir araya geldiği Kongreler Sarayı'nda, bağlantısız ülkeleri ilgilendiren tüm siyasal, ekonomik ve sosyal sorunlar enine boyuna tartışılmış, çözüm-yolları araştırılmıştır.

Hiç kuşkusuz, böyle kapsamlı, eştürden olmayan, sosyal, siyasal ve ideolojik bakımdan farklı yapılara ve yönelişlere sahip bulunan delegasyonların bazı konularda farklı tutumlar takınmaları kadar doğal bir şey olamazdı. Unutulmamalı ki, sosyalist kuruluş aşamasına girmiş ülkelerin yanısıra, emperyalist mihraklara bağımlı kapitalist ülkeler de bu bağlantısızlar topluluğu içerisinde yer almaktadır. Ancak, bu zirve konferansının bir özelliği, bu

türden doğal farklılıkların yanısıra, Bağlantısızlar Hareketi'nin gittikçe daha etkin ve dinamik bir güç haline gelmesinden endişelenen emperyalist çevrelerin ve onun işbirlikçisi Pekin militarist kliğinin tahrik ve tertipleriyle, suni bir takım sorunların da gündeme getirilmesi olmuştur. Bu dışarıdan dayatılan suni sorunların zaman zaman zaman zaman kritik sayılabilecek tartışmalara yolaçması, yine emperyalist ve Pekinci propaganda çevrelerinde, Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin bunalıma sürüklendiği, hatta dağılmağa yüz tuttuğu yolunda kehanetler savrulmasına da olanak vermiştir.

Ne var ki, altı gün süren geceli gündüzlü çalışmaların sonunda, bütün bu spekülasyonların bir ham hayalden ibaret olduğu, Bağlantısızlar Hareketi'nin zayıflamak şöyle dursun, bütünlüğünü korumağa devam ettiği, üstelik de gerek nicel ve gerekse nitel bakımdan daha güçlü bir konuma ulaştığı ortaya çıkmıştır.

Daha da önemlisi, Altıncı Konferans çalışmaları sonunda, Bağlantısızlar Hareketi'nin kuruluş ilkelere ödün verilmesi, onun dünya çapındaki ilerici hareketten soyutlanması yolundaki girişimler de iflas etmiş, bu hareketin, dünya devrimci sürecinin önemli bir bileşeni olduğu bir kez daha teyid edilmiştir.

Bağlantısız Ülkeler Hareketi, önümüzdeki üç yıl süresince, Havana'da, Küba devriminin lideri Fidel Castro'nun başkanlığında kurulan 36 üyeli Eşgüdüm Bürosu yönetiminde, ulusal kurtuluş, barış, sosyal ilerleme davası uğrunda mücadelelerinde muhakkak ki daha ileri mevzilere sıçrayacaktır.

Havana Zirvesi dolayısıyla hazırladığımız bu kitapçıkta, Hareket'in kısa geçmişi, Hareket'in birliğini bozmak için girişimler, ilerici güçlerin buna karşı başarılı mücadelesi, Fidel Castro'nun zirve konferansındaki konuşması, Konferans kararlarının özeti ve Türkiye'nin Bağlantısızlar Hareketi karşısındaki konumu incelenmektedir.

I

HAREKETİN GELİŞİMİ

Bağlantısızlık düşüncesini ilk ortaya atan, Hindistan Başbakanı Javaharlal Nehru idi. Elli'lerin başlarında ABD ve Britanya'nın Hindistan'ı kendi oluşturdukları SEATO Askeri Paktı'na dahil etme çabaları karşısında bir denge kurmak için Nehru bu düşünceyi öne sürmüştü. ABD, Hindistan'dan başka, Birmanya, Endonezya, Mısır ve daha birçok az gelişmiş ülkeyi de, kendi güdümündeki askeri paktlara bağlama yolunda girişimlerde bulunmuştu. Nehru'nun bağlantısızlık düşüncesi, askeri bloklara bağlanmaya karşı bir reddiye idi.

Gayet tabii ki, Nehru, az gelişmiş ülkelerin yeni-sömürgeciliğe karşı kendilerini pasif bir tarafsızlıkla savunamayacaklarını pek âlâ biliyordu ve bu yüzden dünyadaki durumda olumlu değişimlere yolaçabilecek başka önlemler uygulanması gereğini de kabul ediyordu. Bunun içindir ki, gerilimin düşürülmesi, silahsızlanma, ülkeler ve halklar arasında daha barışçıl ve daha dostça ilişkiler kurulmasını destekliyordu.

Bugün dünya nüfusunun dörtte üçünü temsil eden Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin temelleri 1955 yılındaki ünlü Bandung Konferansı'nda atılmış oldu. Endonezya'nın Bandung kentinde düzenlenen ve resmen Asya-Afrika Konferansı olarak adlandırılan bu toplantıya, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 29 Asya-Afrika ülkesi katılmış ve çalışmalar sonunda 10 maddelik bir bildirme yayınlanmıştı.

Sömürgeciliğe karşı olmak ve ülkelerin iç işlerine karışmamak gibi konularda aralarında ortak bir zemin bulan Asya-Afrika ülkelerinin 10 maddelik bildirgesinde, daha sonra Bağlantısızlık Hareketi'nin doğmasına yolaçacak madde şöyleydi: "Büyük güçlerin herhangi birisinin özel çıkarlarına hizmet edecek nitelikteki toplu güvenlik düzenlemelerine dahil olmaktan kaçınmak."

Bir yıl sonra Yugoslavya'nın Brioni Adası'nda bir araya gelen Yugoslavya Devlet Başkanı Tito, Mısır Devlet Başkanı Nasır ve Hindistan Başbakanı Nehru, Bandung ilkelerine bağlılıklarını belirten ortak bildirimlerinde, barışın bloklara bölünme yoluyla değil, ülkelerin özgürlük alanlarını genişleterek sağlanabileceğine dikkati çekmişlerdir.

Bağlantısızlar Hareketi'nin ilk zirve toplantısı 1-6 Eylül 1961'de Belgrat'ta yapılmış, bu toplantıya şu 25 ülkenin devlet ve hükümet başkanları katılmıştır: Afganistan, Cezayir, Burma, Kamboçya, Seylan, Kongo, Küba, Kıbrıs, Etyopya, Gana, Gine, Hindistan, Endonezya, Irak, Lübnan, Mali, Fas, Nepal, Suudi Arabistan, Somali, Sudan, Tunus, Birleşik Arap Cumhuriyeti, Yemen, Yugoslavya.

Toplantıda, Nehru'nun hazırladığı "Barış'a Çağrı" taslağı kabul edilerek savaş tehlikesinin arttığına dikkat çekilmiş, ABD ve Sovyetler Birliği'nin askeri hazırlıklarını durdurmaları ve diyalog başlatmaları istenmiştir.

1963 Ekim'inde Nasır ve Seylan Başbakanı Bandaranaike'nin buluşmaları sonunda, İkinci Bağlantısızlar Zirve Toplantısı için çağrıda bulunulmuş-

tur. 5-10 Ekim 1964 tarihlerinde Kahire'de yapılan İkinci Zirve'ye 47 ülke üye olarak ve 10 ülke de gözlemci olarak katılmıştır.

8-10 Eylül 1970 tarihlerinde Lusaka'da 54 ülkenin katılmasıyla Üçüncü Zirve Toplantısı, 5-9 Eylül 1973 tarihlerinde Cezayir'de Dördüncü Zirve Toplantısı ve nihayet 1976 yılında Sri Lanka'nın başkenti Kolombo'da Beşinci Zirve Toplantısı yapılmıştır.

3-8 Eylül 1979 tarihleri arasında Küba'nın başkenti Havana'da yapılan Altıncı Bağlantısız Ülkeler Zirve Toplantısı'na katılan ülkeler ve ulusal kurtuluş hareketleri şunlardır:

Afganistan, Cezayir, Arjantin, Bahreyn, Bangladeş, Bhutan, Botswana, Burma, Burundi, Kamboçya, Kamerun, Yeşilburun Adaları, Orta Afrika Devleti, Çad, Kongo, Küba, Kıbrıs, Benin, Mısır, Ekvator Ginesi, Etyopya, Gabon, Gambia, Gana, Gine-Bissau, Guyana, Hindistan, Endonezya, Irak, Fildişi Sahili, Jamaika, Ürdün, Kenya, Kuveyt, Laos, Lübnan, Lesotho, Liberya, Libya, Madagaskar, Malezya, Mali, Malta, Moritanya, Mauritius, Fas, Mozambik, Nepal, Nijer, Nijerya, Umman, Peru, Katar, Rvanda, Sao Tome ve Principe Adaları, Suudi Arabistan, Senegal, Sierra Leone, Singapur, Somali, Sri Lanka, Sudan, Svaziland, Suriye, Tanzania, Togo, Trinidad-Tobago, Tunus, Uganda, Birleşik Arap Emirlikleri, Yukarı Volta, Vietnam, Kuzey Yemen, Güney Yemen, Yugoslavya, Zaire, Zambiya, Panama, Kuzey Kore, Komor Adaları, Maldiv Adaları, Seyşeller, Bolivya, Grenada, İran, Nikaragua, Pakistan, Surinam, Zimbabve Yurtsever Cephesi, Filistin Kurtuluş Örgütü, Angola, Cape Verde Adaları. (Ancak, Kamboçya'nın kim tarafından temsil edileceği karara bağlanamadığından, koltuğu boş bırakılmıştır).

Ayrıca, Avusturya, Finlandiya, İsveç, İspanya, Portekiz, İsviçre ve Romanya Bağlantısızlar Hareketi'nde konuk; Barbados, Brezilya, Kolombiya, Ekvator, El Salvador, Meksika, Uruguay, Venezüella,

Filipinler, Saint Lucia, Dominik, Kostarika da gözlemci olarak katılmaktadırlar.

Bağlantısızlar Hareketi'nin kurumları zaman içinde ve kendiliğinden oluşmuştur. Örneğin, tam üyelik statüsünden farklı bir statü olan gözlemci üyelik daha ilk zirve toplantısında, üç Latin Amerika ülkesinin 1961 Belgrad Zirvesi'ne gözlemci olarak katılmasıyla başlamıştır.

Bugün Bağlantısızlar Hareketi'nin üç üyelik biçimi vardır:

1. Tam üyelik,
2. Gözlemci üyelik
3. Konukluk

Tam üyelik, zirve toplantılarında veya ilkesel olarak her üç yılda bir yapılması kararlaştırılan iki zirve toplantısı arasında yılda bir kez düzenlenen Dışişleri Bakanları Konferansı'nda onaylanmakta veya reddedilmektedir.

Bağlantısızlar Hareketi'ne üye olmak için, Kahire Zirve toplantısı sırasında saptanan beş kriter hâlâ geçerli bulunmaktadır:

1. Farklı siyasal ve sosyal rejimlere sahip devletlerin barış içinde bir arada yaşaması temeli üzerine kurulmuş bağımsız bir siyaset, bağlantısızlık siyaseti izlemek veya benzer bir siyasete uygun eğilim taşıdığını kanıtlamış olmak,
2. Ulusal kurtuluş hareketlerini desteklemek,
3. Büyük güçler arasındaki çatışmadan ötürü oluşturulmuş bir askeri pakta mensup veya üye olmamak,
4. Büyük güçlerden biriyle ikili anlaşma imzalamışsa veya bölgesel bir savunma paktının üyesiye, bu anlaşma veya paktın, büyük güçler arasındaki çatışmadan ötürü imzalanmış veya oluşturulmuş olmaması,
5. Yabancı bir güce askeri üsler vermişse, bu-

nun da yine büyük güçlerin siyasal hesapları çerçevesi içinde olmaması.

Gözlemciliğin temelleri ilk zirve toplantısında atılmış olmakla birlikte, asıl olarak, 1964'te düzenlenen İkinci Zirve, gözlemci üyeliğin statüsünü belirlemiştir.

Daha sonra bazı askeri pakt üyesi ülkelere de gözlemci statüsü tanınmadığı için, "konuk" statüsü gündeme girmiş, örneğin NATO üyesi Portekiz'e, Varşova Paktı üyesi Romanya'ya ve şimdilerde dağılmış bulunan SEATO üyesi Filipinler'e "sürekli konuk" statüsü tanınmıştır.

Bağlantısızlar Hareketi kurallarına göre, zirve ve eşgüdüm bürosu toplantılarında tam üyelerin konuşma ve oy kullanma hakları vardır. Gözlemcilerin konuşma hakkı bulunmakla birlikte, oy kullanma hakları yoktur. Konuklar ise her iki haktan da yoksundurlar. Ancak, Bağlantısızlar toplantılarına katılabilmekte, temas yürütebilmektedirler.

Bağlantısızlar'ın en yüksek ve en yetkili organı, üç yılda bir yapılması öngörülen zirve toplantılarıdır. İki zirve arasında toplanan dışişleri bakanları konferansları da Hareket'in ikinci en yetkili organıdır.

Bu toplantılar dışında, Bağlantısızlar Hareketi'nin yürütme görevi, sürekli çalışma halinde bulunan Bağlantısız Ülkeler Eşgüdüm Bürosu'na aittir.

Bu büronun ne kadar önemli bir işlevi olduğu, Havana Zirvesi öncesi emperyalizmin ve işbirlikçilerinin bu konferansı baltalamak için sürdürdükleri girişimlerin, Kolombo'daki Eşgüdüm Bürosu'nca göğüslenmesinde görülmüştür.

Önümüzdeki üç yıl süresince de bu işlevi, Küba delegesinin başkanlığında 36 üyeli Eşgüdüm Bürosu sürdürecektir.

Aslında, Bağlantısızlar'ın ne 1961'de Belgrad'ta yapılan ilk zirve toplantısında, ne de 1967'de

Kahire'de yapılan ikinci zirve toplantısında, sürekli bir eşgüdüm bürosuna gerek görülmemiştir.

Eşgüdüm Bürosu'nun kurulması düşüncesi ilk olarak 1970 yılında doğmuş, Dar Es-Salaam'da yapılan toplantı sırasında, Lusaka'da toplanacak Üçüncü Zirve'yi hazırlamakla görevli bir hazırlık komitesi kurulması kararlaştırılmıştır. Bu komitenin belirlenen tek görevi, konferansın başarılı kılınmasını sağlamak için "evsahibi ülke ile ilişkilerin ve eşgüdümün sürdürülmesi" olmuştur. Ancak komitenin faaliyeti Cezayir'deki dördüncü zirveye kadar sürmüştür. Guyana'nın Georgetown kentinde 1972'de yaptığı bir toplantıda bu komite, daha sonra Eşgüdüm Bürosu'nun çalışmalarında da esas olacak unsurları saptamıştır. Bunlardan biri de, son zirve toplantısının yapıldığı evsahibi ülke olarak, eşgüdümlü sağlama yetkisinin Zambia'ya tanınması olmuştur.

1973'teki Cezayir Konferansı'nda, sürekli bir organ niteliği taşıyacak, iki zirve arasında Bağlantısızlar Hareketi'nin yürütme görevini yapacak Eşgüdüm Bürosu kurulmuştur. Bu büroya, coğrafi dağılım da göz önünde tutularak 17 ülkenin temsilcileri seçilmiştir. O sırada Hareket'te 76 ülke bulunmaktaydı. Eşgüdüm Bürosu Başkanlığı da, zirve konferansının evsahibi olarak Cezayir'e tanınmıştır.

Eşgüdüm Bürosu'nun rolünü güçlendirmek amacıyla, 1976 da Kolombo'da toplanan Beşinci Zirve Konferansı'nda, bir belge kabul edilmiştir. Bu belgenin birinci bölümünde, "iki konferans arasındaki dönemde Eşgüdüm Bürosu'nun ortak eylemleri koordine etmek, zirve konferansında, bakanlar konferansında, Birleşmiş Milletler'deki Bağlantısızlar Grubu'nda ve bağlantısızların diğer toplantılarında alınan kararları uygulamaya geçirmekle görevli olduğu" belirtilmiştir.

Yine bu belgeye göre, Eşgüdüm Bürosu'nun ilk işlevi şöyle açıklanmaktadır: "Bağlantısız ülkeler

konferanslarında alınan kararların yerine getirilmesini denetlemek, bu ülkeler arasında eşgüdümü sağlamak, belirtilen kararları ve programları uygulamak ve bunların gerçekleşmesi için olanakları sağlamak."

Büro'nun bir başka görevi de, "Devlet veya hükümet başkanları konferanslarının hazırlık çalışmalarını yürütmek"tir.

Önemli işlevlerden biri, "gerek olduğunda, uluslararası siyasal sorunları, olağanüstü bunalım durumlarını veya bağlantısız ülkeleri doğrudan ilgilendiren sorunları incelemek üzere toplanmak"tır.

Eşgüdüm Bürosu, ayrıca, kararları ve eylemleri hakkında basına sürekli bilgi vermek ve basın toplantıları düzenlemekle de görevli kılınmıştır.

Görüldüğü gibi, Eşgüdüm Bürosu, karar ve icra yetkilerine de sahip bulunan bir organ niteliği kazanmıştır. Nitekim, Büro'nun bugüne değin Güney Afrika, Orta Doğu gibi sorunlar üzerine aldığı ve uygulamaya geçirdiği kararlar, bağlantısızlar topluluğu tarafından daima olumlu karşılanmış, bu da, Eşgüdüm Bürosu'nun etkinliğini daha da artırmıştır.

Yukarıda da belirtildiği gibi, Eşgüdüm Bürosu'nun başkanlığı, son devlet ve hükümet başkanları zirve konferansının toplandığı ülkeye tanınmaktadır. Başkan, Büro'yu ve Birleşmiş Milletler'deki Bağlantısız Ülkeler Grubu'nu gerektiğinde toplantıya çağırarak yetkisine sahiptir. Ancak bunu yaparken, gayet tabii, Büro üyesi diğer ülkelerin görüşlerini de almak, onları toplantının gereğine ikna ederek çağrı kararını oybirliğiyle çıkartmak durumundadır.

Kolombo Konferansı Kararları'nın 7'nci noktası, "Eşgüdüm Bürosu kararlarının, bağlantısızlar konferanslarının espirisine uygun olarak, karşılıklı ikna ile alınmasını" öngörmektedir. Gerçekten, görüş birliği, bağlantısız ülkeler hareketinin önem-

li ve geleneksel bir sistemidir. Bu demokratik sistem, farklı siyasal ve sosyal rejimlere sahip yüze yakın ülkeyi bir araya getiren Bağlantısızlar Hareketi içindeki büyük farklılıklara rağmen, kararların dayatma ile değil, gönüllü olarak alınmasını sağlamaktadır.

Tüm sorunlar açık ve demokratik oturumlarda açıkça tartışıldıktan sonra, ortak bir görüş ortaya çıkar ve benimsenmiş olur. Bu ortak görüşe karşı olan üyeler varsa, bunu dile getirebilir. Ancak bu karşıtlık ifadesi, bir veto karakteri taşımamaktadır.

Kolombo Belgeleri'nde, ayrıca, Eşgüdüm Bürosu'nun, coğrafi dağılım, süreklilik ve nöbet değişimi esasları göz önünde tutularak oluşturulacağı belirtilmektedir.

Daha önce 25 olan Eşgüdüm Bürosu üye sayısı, Hareket'e katılan ülkelerin sayısının artmış olması göz önünde tutularak, Havana'da 36'ya çıkartılmıştır.

Eşgüdüm Bürosu'nun üç yıl sonraki zirve toplantısına kadar başkanlığını Küba yapacaktır.

2 | HAREKETİN NİTELİĞİ

Sunuş'ta da belirttiğimiz gibi, Havana'da yapılan Altıncı Zirve Konferansı'nı engellemek, olmazsa çalışmalarını sabote etmek, Hareket'i kuruluş ilkelerinden saptırmak için emperyalist çevreler çeşitli girişimlerde bulunmuşlar, amaçlarını, hedeflerini ve yapısını değiştirmeye kalkışmışlardır. Oysa, bağlantısızlığın zamanımız için geçerli bellibaşlı amaç ve hedefleri, Nehru'nun düşüncelerinden hareket ederek, Hareket'in 1961'den bu yana edindiği deneylere de dayanarak, tartışma götürmez biçimde belirlenmiştir.

Hareket'in hedeflerinin en başında sömürgecilige, yeni-sömürgecilige ve ırkçılığa karşı, evrensel ve kalıcı barış için, askeri blokların dağıtılması ve yabancı askeri üslerin sökülmesi için, siyasal ve ekonomik bağımsızlığın pekiştirilmesi için mücadele geliyordu.

Özellikle vurgulamak gerekir ki, ne Nehru'nun özgün düşüncelerinde, ne de Bağlantısızlar'ın sonraki kararlarında, bazılarının dışarıdan yakıştı-

mağa çalıştıkları şekilde, Hareket'in "kendi dışlarındaki dünyaya karşı mücadeleyi amaçlayan az gelişmiş ülkelerin yalıtılmış bir örgütü" olduğunu gösteren herhangi bir ima dahi yoktur. Bağlantısızlık, bundan dolaydır ki, üyelerinin haklarını ve yükümlülüklerini saptayan bir belgeye sahip bir blok veya bir ittifaktan çok bir hareket'tir. Bağlantısızlar Hareketi, çoğu geri kalmış olan ve askeri bloklardan çekinen, militarizmi insanlığın en tehlikeli düşmanı sayan ve kendileri gibi düşünenlerle birlikte barışı yüceltmek ve kendi ülkelerinde sefaleti ortadan kaldırmak amacı güden tüm devletlerin özgür topluluğudur. Tüm kıtalardaki monarşilerden sosyalist devletlere kadar bağlantısız ulusları manevi bakımdan bir araya getiren başlıca kurallar bunlardır.

Hareketin eylemleri, bundan çıkarları şu veya bu şekilde sarsılan hükümetlerde ve çevrelerde önce alaylı şekilde, daha sonra düşmanca karşılanmıştır. Bunlar Hareket'in dünyanın gelişmesinde ilerici bir unsur olduğunu farkederek başlangıçta onun pekişmesini önlemeğe çalışmışlardır.

Saldırıları derhal yeni bağımsızlığa kavuşmuş Asya ve Afrika ülkelerine yönelmiştir. Birmanya, Hindistan, Mısır, Sri Lanka, Endonezya gibi birçok bağlantısız ülkeye karşı, onları bağlantısızlık siyasetinden vazgeçerek ABD ve Britanya'nın başını çektiği askeri bloklara katılmağa zorlamak için doğrudan askeri ve ekonomik baskılara girişilmiştir.

Altmış'ların başlarında ve ortalarında ABD, tüm askeri gücüyle bütün kıtalarda, gelişme yolundaki ülkeleri sindirmek için saldırıya geçmiştir. Amerikalılar 1964 Ağustos'unda Vietnam'a müdahale etmişler, 1965 Nisan'ında Dominik Cumhuriyeti'ni işgal altına almışlardır. 1965 Eylül'ünde CIA'nın kışkırttığı bir darbeye Endonezya Hükümeti devrilmiştir. ABD ve Britanya'nın ortak tertipleri, 1966 Şubat'ında Gana'da hükümet darbesine yolaç-

mıştır. Aynı yıl Nijerya'da iç savaş patlak vermiş ve Washington ülkenin doğusundaki ayrılıkçı güçlere el altından muazzam yardımda bulunmuştur. 1967'de Amerikalılar tarafından desteklenen İsrail, Mısır, Suriye ve Ürdün gibi Arap ülkelerine geniş çapta saldırıya geçmiştir.

1964'ten beri Washington, Asya ve Afrika ülkelerine yardımı büyük ölçüde kıstırmış, borç vadelerini kısaltmıştır. Örneğin Sri Lanka'ya baskı yapmak için ABD 1963 başlarında bu ülkeye yaptığı tüm yardımı askıya almıştır. Ayrıca, Birmanya, Mısır, Suriye ve diğer bazı ülkelerle daha önce imzalamış bulunduğu ekonomik anlaşmalara, kendi büyük güç çıkarlarına hizmet edecek askeri ve siyasal koşullar dahil ettirmek için ısrara başlamıştır.

Ancak, Hareket'in itibarı yükselip üye sayısı arttıkça ve birçok ülke tarafından tanındıkça, ABD de Bağlantısızlar'a karşı tutumunu değiştirmeye başlamıştır.

Bağlantısızlar'a karşı şimdilerde uygulanmakta olan siyasetin kurucusu Başkan Kennedy'dir. Bu siyasetin amacı, Hareket'i, modern dünyanın iki kutbundan, yani sosyalist ve kapitalist devletlerden aynı uzaklıkta bulunan üçüncü bir güç haline dönüştürmektir. Kennedy'nin danışmanları gayet iyi biliyorlardı ki, ABD için arzulanır bir şey olmasa da, Hareket, üyelerinin ekonomik zayıflıkları nedeniyle Amerikan çıkarları için ciddi bir tehlike teşkil etmeyecektir; ama, diğer uluslararası ilericü güçlerle elbirliği yaptığı takdirde, Hareket güçlü bir unsur haline gelecektir. Bundan ötürü Washington Bağlantısızlar'ı pasif tarafsızlığa kaydırmak, onun anti-emperyalist yönelimini körletmek ve ilgisini sadece bölgesel ekonomik sorunlara ve ABD'nin işbirliği yapabileceği alanlara sınırlı kılmak kararı vermiştir. Fakat asıl çabalar, bu ülkelerle, barış, silahsızlanma, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı savaş gibi uluslararası konularda Bağlantısızlar'la aynı

amaçları paylaşan sosyalist ülkeler arasında ilişkileri önleme yolunda gösterilmiştir. Diğer bir deyişle, Batı'nın belli çevreleri, Bağlantısızlar'ı, günümüz dünyasının ana sorunlarının çözümü çabalarında aktif yer almak yerine "çocuklar" için uydurulmuş bir politika oyunu içinde kalmış görmek istemektedirler.

Hareket'i aynı amaca sahip diğer güçlerden yalıtılarak yıpratma taktiği, özellikle Çin tarafından hararetle desteklenmiştir. Kuşkusuz ki, bu konuda Washington ile Pekin arasında yazılı bir anlaşma mevcut değildir, ama bu konudaki tüm tavırları arasında gözle görülür benzerlik vardır.

Çin'in çıkarları, Bağlantısızlar Hareketi'nin dünyada gerilimi düşürme ve silahsızlanma gibi amaçlarına ters düşmektedir. Çünkü Çinliler, dünyada gerilimin sürüp gitmesiyle kendi dış politika hedeflerine daha kolay varacaklarını hesaplamaktadırlar.

Bağlantısızlar Hareketi tüm askeri blokların dağıtılmasını isterken, Pekin, Sovyetler Birliği'ne karşı NATO, SEATO gibi tüm askeri blokların devam ettirilmesinden yana olagelmıştır. Tıpkı ABD gibi, Çin de, Bağlantısızlar Hareketi'nin yalıtılması ve "kutuplara eşit uzaklıkta bulunması" için sürekli kışkırtmada bulunmuştur. Bunu yaparken Çin Propagandası, Sovyetler Birliği'ni kastederek "iki süpergücün hegemonyacılığı" tezini ortaya atmış, Bağlantısız ülkelere "kendi kendine yetinme" ve dünyanın "zenginler - yoksullar" olarak ikiye bölünmesi teorilerini satmağa kalkışmıştır. Bu teorilere göre, Bağlantısızlar, diğer gelişme yolundaki ve "yoksul" ülkelerle birlikte, dünyanın geri kalan "zengin" ülkelere karşı ayrı bir güç oluşturmalıdır. Bağlantısızlar'ın amaç ve hedeflerinin Pekin Yönetimi tarafından yorumu, bu düşüncenin anti-emperyalist ve anti-militarist özünü tamamen hiçe saymaktadır.

Havana'daki Altıncı Bağlantısızlar Zirve Konfe-

ransı öncesinde ve sırasında Hareket'in amaçları ve hedefleri üzerinde ve Hareket'in oturmuş ve sınılanmış yapısında değişiklikler yapılması konusundaki tartışmaların ardında işte ABD ve Çin'in bu hesapları vardır.

Batı ve Çin propagandasının yukarıdaki beyanlarını bilinçli veya sırf bir yanlış anlama sonucu tekrarlamakta olan bazı bağlantısız ülkelerle bu konuyu açıkseçik tartışabilmek için, bunların kaynağını bir an için yok sayarak, içyüzlerini gözden geçirmek gerekir. Özellikle konferans öncesinde Belgrad'da sık sık tekrarlanan "kutuplardan eşit uzaklıkta olma" ve "safiyet" deyimlerini ele alalım.

- Bağlantısızlığın temelini oluşturan ilkeler açısından, belli sorunlar üzerinde diğer ülkelerle, bunların bazıları askeri bloklar üyesi olsalar bile, işbirliği yapmak doğru mudur?

Hareket böylesi bir işbirliğine asla karşı değildir. Askeri blokları ve askerileştirme siyasetlerini reddetmekle beraber, Bağlantısızlar Hareketi, blokların stratejicileriyle blokların uyguladığı çeşitli siyasetleri eşit saymamaktadır. Kaldı ki, bağlantısızlar sadece anti-militarist olmakla kalmamakta, aynı zamanda tutumları kendilerinininkine benzeyen Hareket dışı başka ülkelerle birçok uluslararası sorunun çözümü için birlikte çalışmaktadırlar. İşbirliği konusuna bu yaklaşım, Hareketin bir çok konferans kararlarında görülmektedir. Çeşitli ülkelerin Orta Doğu üzerindeki siyasetleri konusunda Bağlantısızların görüşü sadece ABD ile Sovyetler Birliği arasında bir çizgi çekmekle kalmamakta, aynı zamanda NATO üyesi çeşitli ülkelerin tutumları arasında da ayırım gözetmektedir. Örneğin İsrail Saldırganlarını destekleyen

bir ABD ile, Araplara karşı daha yakın ve daha hakkaniyetli bir tutum izleyen Fransa aynı kaba konmamaktadır. Güney Afrika sorununda ise, Bağlantısızlar, ırkçılara askeri malzeme de dahil her çeşit yardımda bulunan ABD, Britanya, İsrail, Fransa ve Federal Almanya'yı şiddetle takbih ederken, ulusal kurtuluş hareketlerini destekleyen Doğu Avrupa ve Kuzey Avrupa ülkelerine teşekkürlerini belirtmektedirler.

Kolombo Zirvesi Siyasi Bildirgesi, Konferans'ın bağlantısız ve sosyalist devletlerden ve bazı Batı devletlerinden, özellikle ezilen halklara ve onların kurtuluş hareketlerine büyük çapta insani yardımda bulunan İskandinav ülkeleri ve Hollanda'dan gelen destek ve dayanışma için memnuniyetini kaydetmektedir. (Paragraf 63, Bölüm VI).

Birleşmiş Milletler'de ise bağlantısızlar çoğu kez, blok üyesi olanlar da dahil, birçok ülkeyle örneğin sömürgeleştirme, silahsızlanma gibi konularda aynı oyu kullanmaktadır. Söz gelimi, bağlantısız ülkelerin çoğuyla aynı türden ekonomik sorunlara sahip bulunan Türkiye, yeni bir uluslararası ekonomik düzen istemini aktif biçimde desteklerse, Hareket, bu desteği sırf NATO üyesi bir ülkeden geldiği için geri mi çevirecektir?

- Bağlantısızların böylesi işbirliğine gereksinimi var mıdır?

Bunun cevabı açıktır. Gayet tabii gereksinimi vardır, ve hatta böyle bir işbirliği yaşamsal önemdedir. Sömürgeciliğin ve ırkçılığın kalıntılarının temizlenmesi, silahsızlanma, yeni bir ekonomik düzen kurulması gibi konularda ittifakları reddetmek, Hareket'in iflasına yolaçar.

Gayet açıktır ki, yeni-sömürgeciliğe karşı mücadele konusunda Afrika, Asya ve Latin Amerika'nın bağlantısız ülkeleri, Washington'un anlayışına gü-

venemezler. Hatta, ABD NATO'nun üyesi olmasa bile, bu mümkün değildir. Buna karşılık, Varşova Paktı'nın başında bulunmakta olmasına rağmen, Sovyetler Birliği'nden destek ve yardım istemek -ve almak-, Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin zararına değil, yararınadır. Hareket ile tüm anti-emperyalist güçler arasında işbirliği siyaseti, onun kararlarında da yer almaktadır. 1973 Cezayir Konferansı'nın bildirgesi, bağlantısız devlet ve hükümet başkanlarının oybirliğiyle vardıkları şu yargıya yer vermektedir: Diğer barış-sever, demokratik ve ilerici güçlerle birlikte yürütülen bağlantısızlık siyaseti, halkların ve ülkelerin özgürlük ve bağımsızlığı için, dünyada barış ve tüm devletlerin eşit güvenliği için, barış içinde bir arada yaşama ilkesinin tüm dünyada uygulanması için, uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi için, ekonomik gelişme ve ilerleme için mücadelelerinde çok önemli ve yeri doldurulamaz bir faktördür. (Bildirge'nin 7'nci paragrafı).

Kolombo'da yapılan Beşinci Zirve Toplantısı ise, bağlantısızların tüm barışsever ve ilerici güçlerle işbirliği yapması ve böylece son yıllarda yitirdiği konumlarını yeniden elde etmek için umutsuzca debelenen emperyalizme karşı mücadele yeteneğinin güçlendirilmesi gereğini vurgulamaktadır. (Paragraf 23, Bölüm IV).

Tüm bu beyanların "safiyet" ve "kutuplara eşit uzaklık" bayrağı altında yeniden gözden geçirilmesini isteyenlerin, hareket içerisinde Batı ve Çin çizgilerinin izleyicisi olduklarını söylemek yersizdir. Fakat önermeleri onların çizgileriyle nesnel olarak çakışmaktadır. Örneğin *Indian Express* Gazetesi Ağustos 1978'de Yugoslavya'yı ima ederek, onun ABD'ninkilere yakın konumlara girdiğini yazmaktadır.

Bazı bağlantısızların da anti-emperyalizm'den söz etmeyi tamamen unutarak "anti-hegemonyacılık" veya "anti-dominasyonculuk" gibi kelimeleri sık

sık kullanır olmaları, Bağlantısızlar Hareketi'ni, dünyanın geri kalan kesimine karşı ve kendi içine kapanık bir tutuma sürükleme arzusunun göstergesidir. Hareketin düşmanlarının ve yitirdiği konumları tekrar elde etmek isteyen emperyalizmin amacı da budur.

Böylesi bir yalıtılma, Bağlantısızlar Hareketini kendi amaçları ve çıkarları uğrunda aktif mücadeleye yürütmekten de vazgeçmeye sürükleyecektir. Tüm bu yeni teorilerle beraber, hareketin örgütsel yapısının değiştirilmesi önerilerinin aynı zamanda ortaya çıkmış olması da raslantı değildir. Küba çeşitli çevrelerden sürekli saldırıya tabi tutulmuştur. Bunun nedeni, Havana Konferansı'ndan sonra Küba'nın üç yıl süreyle Bağlantısızlar Hareketi'nin eşgüdümünü sağlayacak olmasıdır.

Görüş birliği ilkesine de karşı çıkanlar olmuştur. Oysa, tüm bağlantısızlar konferanslarında bu ilke gayet iyi işlemiştir. Nedeni açıktır. Bağlantısızlar Hareketi, kararların çoğunlukla alındığı bir ittifak veya bir blok değildir. Tüm bağlantısız ülkeler, ana sorun üzerinde ittifak halindedirler: askeri bloklara katılmamak, barış için ve emperyalist siyasetlere karşı çalışmak. Kuşkusuz, bağlantısız ülkeler, görevlerin yerine getirilmesinin yolları ve mücadelelerin yoğunluk derecesi konusunda farklı görüşlerde olabilirler. Ancak bu farklılıklar, ilkesel farklılıklar değildir. Ortak bir paydada birleşmek mümkündür. Karar alma sürecine oylamanın sokulması, bağlantısızların kararlara zoraki bağlanmaları disiplinini de beraberinde getirecektir. Böylece, herhangi bir bağlantısız ülke, aleyhinde olduğu bir karara uymak durumuyla karşı karşıya bırakılacaktır. Bu bir zorlama mekanizmasının doğmasına yolaçacağı için, hareketin tabiatıyla bağdaşmaz. Ayrıca, böylesi bir süreç, hareketin radikaller, ılımlılar ve merkeziler olarak gruplara bölünmesine ve fiilen onu bir diğer siyasal organizasyon haline dönüştürerek kaçınıl-

maz şekilde parçalanmasına yolaçacaktır. Böylece büyük güçler çeşitli grupları etkilemek olanağını bulacaklardır. Hareketin düşmanlarının isteği de hareketin yıpranması ve dağılması değil midir?

Bir başka yeni öneri de, bazı özel sorunların tüm ülkeler tarafından değil, doğrudan doğruya o sorunla ilgili olan devletler tarafından karara bağlanmasına ilişkindir. Diğer bir deyişle, Güney Afrika'daki kurtuluş mücadelesinin sorunları sadece Afrika ülkeleri, hatta sadece bazı Afrika ülkeleri tarafından tartışılıp karara bağlanacaktır. Böyle bir usul ancak hareketin güçlerinin dağılmasına, bölgesel yalıtılmalara ve sonunda hareketin yokolmasına yolaçar. Kaldı ki, sadece Afrikalıların "kendi" sorunlarını Afrika Birlik Örgütü içerisinde tartışmaları mümkün iken, Bağlantısızlar Hareketi içerisinde yine aynı çerçevede tartışmalarının ne gereği vardır?

Örgütsel planda, evsahibi ülkenin başdelegesinin kişiliğinde temsil edilen başkanlığın rolü üzerine de birçok öneriler getirilmiştir. Daha önceleri başkanlar bir dahaki zirve toplantısına kadar yetkili kılınırken, bu kez görev süresinin bir yıla sınırlanması önerilmiştir. Ayrıca birkaç başkan yardımcısı seçilmesi önerisi de getirilmiştir. Tüm bu öneriler, kuşkusuz, gelecek zirveye kadar başkanlığın Küba'da bulunmasına gösterilen tepkilerden kaynaklanmaktadır. Kaldı ki, başkanın hareket içerisinde kesin bir rolü olmadığı ve hareketi mecrasından saptırma yolunda istismar edilebilecek olağanüstü yetkiler tanınmadığı için, bu önerilerin ciddi bir temeli de yoktur.

Küba'ya karşı kampanya, son zamanlarda özellikle ABD'de ve bazı Batı Avrupa çevrelerinde adanıklı yoğunlaştırılmıştır. Kampanya, 1975 yılında, Küba'nın, halen Hareket'in bir üyesi bulunan Angola'nın istemi üzerine ve ulusal kurtuluş hareketlerine yardım edilmesi konusunda Hareket'in almış olduğu kararlara uygun olarak, Güney Afrika,

FNLA ve UNITA ortak saldırısına karşı bu ülkeye yardımda bulunmasıyla başlatılmıştır. Böylesi bir yardım, Portekiz sömürgecilerine karşı ödünsüz mücadele vermiş olan MPLA'ya karşı Luanda'ya kukla bir rejim dikmek isteyen ABD'nin hiç işine gelmemiştir. Washington, Bağlantısızlar Zirve Konferansı'nın Havana'da toplanmasından da rahatsız olmuştur. Çünkü, bu konferans nedeniyle, dünya kamuoyunun dikkatlerinin ister istemez Amerika kıtasının sorunlarına yöneleceğini bilmektedir. Dahası, bu toplantının Havana'da yapılmasının Küba'nın itibarını artıracaklarını görmekte, hele hele müteakip zirve toplantısına kadar Hareket'e Küba'nın başkanlık edecek olması, emperyalist çevreleri çileden çıkartmaktadır. Bu durumun, Hareket'in militanlığını artırmasından, kurtuluş hareketinin ve anti-emperyalist mücadelenin sorunlarının uluslararası forumlara daha etkin biçimde getirilmesinden ve böylece ABD ile müttefiklerinin durumunu sarsmasından ABD emperyalistleri endişeye kapılmışlardır. Hatta Başkan Carter, Bağlantısızlar Hareketi içerisinde Küba'nın yerini dahi tartışma konusu yapmaya kalkışmıştır. Kuşkusuz ABD emperyalizminin bu endişelerini anlamak mümkündür. Ama, Hareket üyesi bazı ülkelerin, örneğin Mısır, Senegal, Somali, Zaire, Yugoslavya ve daha başkalarının bu Küba aleyhtarını kampanyaya katılmış olmalarını izah etmek zordur.

Bu kampanya sırasında Konferans'ın toplantı yerinin başka bir ülkeye naklini veya toplantının ertelenmesini önerenler dahi olmuştur.

Tüm bu karalamaların ve tertiplerin amacı, Hareket'in gücünü sarsmak, bazı bağlantısız ülkeleri Küba'nın "radikalizm"inden ürküterek konferansta temsil oranını düşürmektir.

Ancak tüm bu manevralara rağmen, Bağlantısız ülkelerin çoğunluğu Hareket'in ilkelerini ve özünü korumakta kararlı olduklarını, gerek Eşgüdüm Bürosu'nun Kolombo'daki hazırlık toplantısında, gerek-

se Havana Konferansı sırasında açık seçik göstermişler, emperyalist tertipleri boşa çıkarmışlardır.

Batı ve Çin çevreleri tarafından propaganda yapılan "teorik" ve "örgütsel" sorunlar ilk kez, 1978 Temmuz'unda Belgrad'da yapılan Bakanlar Konferansı'nda ortaya atılmıştır. Bu çıkışın, Yugoslav başkentinin Çin propagandasına açıldığı sıralara rast gelmesi hayli ilginçtir. Bu toplantıda bazı bağlantısızlar, Zirve için başka bir toplantı yeri önererek Küba'ya karşı saldırıya geçmişlerdir. Batı Alman gazetesi *Züddeutsche Zeitung*, Zirve'nin Küba'da yapılmaması yolundaki Batı telkinlerinin bir kısım bağlantısızlar üzerinde etkin olduğunu 1 Ağustos 1978 tarihli sayısında vurgulamıştır. Ama tüm çabalara rağmen, öneriler çoğunlukça benimsenmemiştir.

Küba'ya karşı yoğun saldırı, 1979 Şubat'ında New York'ta ve nihayet 1979 Haziran'ında Kolombo'da yapılan Eşgüdüm Komitesi toplantılarında tekrarlanmıştır. New York toplantısında Mısır delegesi, konferans başkanlığı görev süresinin bir yıla sınırlanmasını ve her yıl bir başka ülkeye devredilmesini önermiştir. Bazı başka ülkeler de, başkan yardımcılıkları seçilmesi önerisi getirmişlerdir. Başkan yardımcılıkları kurulursa, bunlardan birisine kendisinin seçileceğinden emin olduğu için Yugoslavya bu öneriye derhal sahip çıkmıştır. New York toplantısında da bu öneriler destek bulunmamış ve Hareket'in geleneksel ilke ve kurallarında ısrar edilmesi kararlaştırılmıştır. Aynı zamanda, yayınlanan bildiride, en önemli sorunun antiemperyalist mücadele olduğu bir daha vurgulanmıştır. Güney Afrika ve Orta Doğu'daki durumlarla Hareket'in çok yakından ilgilendiği belirtilmiştir. Büro, ayrıca, yüksek ABD görevlilerinin Arap bölgesinde petrol üreten ülkelere karşı özel askeri saldırı güçleri oluşturulması yolundaki beyanlarına ve bu yolda yürütülen hazırlıklara da dikkati çekmiştir.

Kolombo toplantısında ise, Hareket'in teorik ve örgütsel ilkelerinin revizyondan geçirilmesi taraftarları, Havana Zirvesi hazırlıklarını baltalayıcı şekilde yeniden saldırıya geçmişlerdir. Daha oturum öncesinde Yugoslavya, Mısır ve Kuzey Kore'ninkiler de dahil olmak üzere bazı delegeler, bağlantısız ülkeler başkentlerinde kulis çalışmalarına yönelik geziler yapmışlardır. Bu kulis çalışmalarında da, konferansın yerinin değiştirilmesi ve Küba'nın Hareket'e başkanlığının önlenmesi önerileri tekrar gündeme getirilmiştir. Kolombo toplantısında da, bu önerilerin yanısıra, Kampuçya ve Mısır'ın üyeliği konuları da tartışmalara neden olmuştur.

Ancak başkanlıkta bulunan Sri Lanka delegesinin ve Eşgüdüm Bürosu üyelerinin çoğunluğunun kararlı tutumu sonucunda bu tertipler sonuçsuz kalmıştır. Eşgüdüm Bürosu, Viyana'daki Salt-2 görüşmelerinin önemini vurgulayarak büyük güçleri, gerilimin düşürülmesi yolunda ileri adımlar atmaya çağırmıştır. Ayrıca, halkların hakları uğrunda verdikleri mücadelelere, özellikle de Filistinlilerin mücadelesine destek ifade edilerek, ABD'nin Orta Doğu ve Güney Afrika'da uyguladığı siyasetler ve Arap Denizi ile Hint Okyanusu'nda giriştiği askeri hazırlıklar takbih edilmiştir. Büro, ayrıca, Latin Amerika'da Porto Riko ve Beliz halklarının bağımsızlık uğrunda, diğer kıta halklarının da ekonomik bağımsızlık yolunda giriştikleri mücadelelere de desteğini ifade etmiştir.

Kolombo Toplantısı, ayrıca, Bağlantısızlar Altıncı Zirve Konferansı'nın Havana'da toplanacağını bir kere daha vurgulamıştır. Havana Konferansı'nın başarıya ulaşmasının büyük önem taşıdığını ifade ederek, Hareket'in üyelerini en yüksek seviyede temsilcilerle konferansa katılmağa çağırmıştır.

3 | HAVANA ZİRVESİ

Eşgüdüm Bürosu'nun bu çağrısı, bağlantısız ülkelerde olumlu yankı bulmuş ve Altıncı Zirve Konferansı, daha önce kararlaştırılmış olduğu gibi, emperyalizmin kalesi ABD'nin sahillerine 150 kilometreden daha yakın bir yerde, sosyalizmi kurmakta olan bir ülkede, Küba'da toplanabilmiştir. Böylece, toplantı yerinin değiştirilmesi ve hatta toplantının boykot edilmesi yolunda açık seçik yürütülen tüm çabalar bozguna uğramıştır.

Toplantıya katılma oranı ise, çok yüksek ve temsil niteliği inkar edilemeyecek düzeyde olmuştur: Tam 55 devlet ve hükümet başkanı, yüze yakın ülkenin ve örgütün temsilcileri konferansta yer almışlardır.

Ancak emperyalizmin ve işbirlikçilerinin ter-tipleri bununla da kalmamış, tam toplantının açılacağı günlerde, ABD'li bir senatör, Washington şahinleri tarafından eline tutuşturulan bir metinle yaptığı basın toplantısında, Küba'da bir Sovyet savaş birliğinin mevcut olduğu spekülasyonunu ortaya atmıştır.

Oysa, Pentagon şahinlerinin "Sovyet savaş birliği" diye dünya kamuoyuna kabul ettirmeğe çalıştıkları birlik, aslında 17 yıldan beri Küba'da bulunmakta ve ABD yöneticileri de bunun varlığını pekâlâ bilmekteydiler. Bu bir savaş birliği değil, Küba Ordusu'nun yetişmesine yardımcı olan bir eğitim merkeziydi. Bir basın toplantısı sırasında kendisine bu konuda soru soran gazetecilere verdiği cevapta Fransız Komünist Partisi Genel Sekreteri Georges Marchais'nin belirttiği gibi, "Küba'da bir yabancı savaş birliği varsa, o Sovyet savaş birliği değil, olsa olsa Küba Adası'nın böğründeki Guantanamo Üssü'ndeki ABD savaş birliğiydi."

Gerek Küba ve gerekse Sovyet yöneticilerinin işin içyüzünü açıklamaları, bu yeni ABD komplosunu da boşa çıkarmış ve Altıncı Zirve Konferansı, Havana'nın Kongreler Sarayı'nda büyük bir coşkuyla açılmıştır.

Bağlantısızlar'ın Latin Amerika kıtasında yapılan bu ilk zirve toplantısı, Hareket'in sürekli genişlediğini kanıtlamıştır. 1961'de Belgrad'ta yapılan ilk zirve toplantısında Latin Amerika ve Karayipler'i temsilen sadece Küba yer alırken, bu kez dünyanın bu kesiminden tam on üye ve onbir gözlemci ülkenin temsilcileri toplantıya katılmışlardır.

Bu genişleme, gayet tabii, siyasal ve sosyal kurtuluş hareketinin uluslararası planda gelişmekte olmasıyla paraleldir. Bu kez harekete yeni üyeler olarak Bolivya, Grenada, İran, Nikaragua, Pakistan, Surinam ve Zimbabwe Yurtsever Cephesi de katılmışlardır.

Toplantıda bulunan devlet ve hükümet başkanları arasında Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Başbakanı Pham Van Dong, Yugoslavya Devlet Başkanı Josip Broz Tito, Afganistan Devrim Konseyi Başkanı Muhammed Nur Taraki, Sosyalist Etiyopya Hükümet Başkanı Mengistu Haile Mariam, Suriye Devlet Başkanı Hafız El Esat, Filistin Kurtuluş Örgütü Lideri Ya-

ser Arafat gibi uluslararası siyasette önemli yerleri olan şahsiyetler de yer almıştır.

Emperyalizmin işbirlikçisi rejimlerin temsilcilerinin yanısıra, diplomat yada gazeteci maskesi altında Kongreler Sarayı kulislerine sızan Pekin propagandacıları, anti-sovyet tezlerini bağlantısızların delegelerine kabul ettirmek için olağanüstü gayret sarfetmişlerse de, bunu başaramamışlardır.

Havana forumu, bağlantısız ülkelerin büyük çoğunluğunun gittikçe artan siyasal olgunluğunun, kendi aralarındaki birliği bozmak için uluslararası gericiliğin ve Pekin yönetici kliğinin entrikalarına karşı uyanıklığının göstergesi olmuştur.

Hareket'in anti-emperyalist ve anti-sömürgeci karakteri, konferans belgelerinde bir kez daha vurgulanmıştır.

3 Eylül sabahı saat 10'da, evsahibi ülkenin devlet başkanı olarak Küba Komünist Partisi Birinci Sekreteri Fidel Castro alkışlar arasında kürsüye gelerek şu konuşmayı yapmıştır:

*Ekselanslar,
Konuklar,
Yoldaşlar,*

Bu görkemli toplantının ilk anlarının, hepimizin hayranlığını taşıyan, ülkesinin kurtuluş ve devrim kahramanı olan, 1973 yılında Cezayir Zirve Toplantısı'nı parlak şekilde yöneten ve Bağlantısızlar Hareketi'nin güçlenmesi ve itibar kazanması yolunda çok şeyler yapmış bulunan müteveffa Cezayir Devlet Başkanı Houari Bumedyen'in anısına ayrılmasını istiyorum. Hareketimizin bu aşamasında da Küba'da aramızda olamamasından son derece üzgünüz. Bu bakımdan, değerli konferansınızın, onun anısına bir dakikalık saygı durumunda bulunmasını öneriyorum.

Sayın Başkan, Junius Jayawardene, hareketimizin geleceği için gösterdiğiniz sürekli özenden, ülkelerarası bu güçlü topluluğun bünyesindeki farklı görüşlere karşı sürdürdüğünüz demokratik saygı tavrından ve geçen üç yıl süresince bağlantısız ülkelerimizin karşı karşıya kaldığı her zor durumda basiretli davranışınızdan ötürü size içten takdirlerimi belirtmek isterim. Uzakta bulunmasına ve ekonomik sorunlarının varlığına rağmen, küçük ülkeniz, Kolombo Toplantısı'nda kendisine verilen şerefli sorumluluğun gereklerini yerine getirmek için yüce ve değerli çaba harcamıştır.

Burada bulunmak suretiyle bizlere onur verdiği için de hepimize teşekkür ediyor, hepimizi içtenlikle selamlıyor ve halkımız adına hoşgeldiniz diyorum.

Bu konferansta güçlü hareketimize katılmış olan yeni ülkeleri de kardeşçe selamlamak isterim: Şah rejiminin devrilmesinden ve saldırgan, gerici CENTO askeri bağlaşıklığının dağılmasından sonra üyeliğe katılan İran ve Pakistan; Surinam, Bolivya; minik fakat gözüpek Grenada; ve yılmak bilmez Nikaragua halkı. Bu halkın yiğit ve fedakar savaşçılarının son tarihsel atılımı, Sandino'nun ülkesine özgürlük, Amerika'mıza ise onur getirmiştir.

Etyopya ve Afganistan da yeni devrimci karakterleriyle şimdi bizimle beraberdir, Zimbabwe Yurtsever Cephesi de tam üye statüsüyle aramızda bulunmaktadır.

Ailemiz sayıca büyümekte ve nitel olarak güçlenmektedir, böyle de olması gereklidir.

Filipinler, Saint Lucia, Dominik ve Kosta Rika, yeni gözlemci üyelerdir. Ayrıca, ilk kez bu konferansa bir delegasyon göndermiş olmasını, dünyanın tüm halklarıyla dostça ve yararlı ilişkiler için bir umut olarak gördüğümüz İspanya da dahil birçok konuk ülke de aramızda bulunmaktadır. Amerika'mız ile tarihsel, kültürel ve kan bağları çok güçlü olan İspanya'nın kendini saldırgan NATO askeri blo-

kuna sokarak özverili halkının geleceğini tehlikeye atmayacağını umuyoruz. Ayrıca, sanayileşmiş Batı Avrupa'nın emperyalizm katarına bağlanmamış ülkelerinin de dostluğunu istiyoruz.

Bu Altıncı Zirve Konferansı'nda 94 devlet ve kurtuluş hareketi tam üye statüsünde temsil edilmektedir. Bu bakımdan bu zirve konferansı, bağlantısız ülkeler ve kurtuluş hareketleri liderlerinin en geniş şekilde ve en yüksek sayıda katıldıkları toplantı olmaktadır. Bu sadece bizim alçakgönüllü ülkemize onur veren bir şey değil, daha çok, bağlantısız ülkeler hareketinin zindeliğinin, gücünün ve itibarının şaşmaz göstergesidir.

Havana Zirve Konferansı'nı sabote etmek için tüm çabalar boşa çıkmıştır. Bu konferansın ülkemizde toplanmasını engellemek için tüm baskılar, zavallı diplomatik çabalar ve entrikalar sonuçsuz kalmıştır.

Yankee emperyalistleri ve onların eski ve yeni bağlaşıkları -bu sonuncusundan Çin Hükümeti'ni kastediyorum- bu konferansın Küba'da yapılmasını istemiyorlardı.

Küba'nın Bağlantısız Ülkeler Hareketi'ni Sovyet siyasetinin aracı haline dönüştüreceğini yayararak kirli tertiplere girişmişlerdir. Hatta ABD Hükümeti'nin, Küba tarafından hazırlanmış bulunan Sonuç Belgesi Taslağı'nın bir suretini ele geçirdiğini ve bunu değişime uğratmak için yoğun diplomatik temaslar yürüttüğünü de biliyoruz. Bunun reddedilemez belgeleri elimizdedir.

İnanıyoruz ki, diğer konferanslara göre çok daha erken hazırlanarak üye ülkelere dağıtılmış olan ve daha sonra onların önerilerinin de katkısıyla yeniden biçimlendirilmiş bulunan Taslak iyi bir taslaktır, ancak daha da geliştirilmesi gerekir. Geliştirmekten kasdımız, onun güçlendirilmesidir, yoksa zayıflatılması değil. Kaldı ki, sormak gerekir: Amerika Birleşik Devletleri ne zamandan beri Bağlantısızlar Hareketi'ne karışmak ve belgeleri-

mizin nasıl biçimlendirilmesi gerektiğine karar vermek hakkına sahip olmuştur?

Küba'ya bu gerici tepkinin sebebi nedir?

Küba sadece emperyalizmle uzlaşmaz bir ülkeden ibaret değildir. Zamanımızın ulusal kurtuluş hareketleriyle ve tüm diğer haklı mücadeleleriyle yakın dayanışma içinde olma siyaseti uygulamaktan hiçbir zaman geri kalmamıştır. Küba, kendi siyasal ilkelerini kararlılıkla, enerjiyle, gururla, onurla ve cesaretle savunmakta asla tereddüt etmemiştir. Dünyadaki en güçlü emperyalist ülkenin empoze ettiği saldırı ve abluka kampanyasına karşı mücadelesini yirmi yıldır ara vermeden sürdürmektedir. Bu kampanyanın nedeni, Küba'nın, bu ülkenin sahillerine 90 mil mesafede gerçek bir siyasal ve sosyal devrimi sürdürmekte olmasıdır.

Gayet iyi bilinmekte ve ABD'de bile resmi yayınlarında teslim edilmektedir ki, bu ülkenin yöneticileri, en ince komplo ve cürüm yöntemlerini kullanarak Küba devriminin liderlerini öldürtmek için yıllarca sistemli şekilde binbir tertibe başvurmuşlardır. Bu girişimler ABD Senatosu'nda soruşturma konusu olduğu ve kamuoyuna yansıdığı halde, ABD Hükümeti, bu uygarlık dışı aşağılık eylemlerinden ötürü özür dilemek zahmetinde bile bulunmamıştır.

Bir halkın devrimciliğinin gerçek ölçüsü, emperyalistlerin ondan nefretinin derecesidir. Böyle bir ülkenin doğru tutumu, rüşvetle, satınalma yöntemleriyle veya sindirmeyle değiştirilemediği için emperyalistler ondan nefret ederler.

Uluslararası ilişkilerimizde dayanışmamızı biz, eylemlerimizle gösterdik, parlak laflarla değil... Küba teknisiyenleri halen hareketimize dahil 28 ülkede çalışmaktadır. Bu ülkelerin çoğuna, kendi ekonomik zorluklarımıza rağmen, onlar ekonomik yetersizlikler içinde bulunduğu için, karşılıksız olarak bu işbirliği götürülmektedir. Halen Küba'nın diğer ülkelerde görevli doktor sayısı, Birleşmiş

Milletler Dünya Sağlık Örgütü doktorlarının sayısının tam iki mislidir. Birçok asil ruhlu ve özverili Kübalı, kendi ülkelerinden binlerce mil uzakta, diğer halkların haklı davalarını savunurken ve Güney Afrika ırkçılarının yayılmacılığına ve emperyalizmin insan onuruna ve kardeş ulusların bütünlük ve bağımsızlığına saldırılarına karşı savaşırken can vermişlerdir. Onların bu özverisi, devrimin halkımız arasında oluşturduğu duygu temizliğinin, fedakarlık, dayanışma ve enternasyonalizm anlayışının bir ifadesidir.

Küba'ya yöneltilen suçlamalar nelerdir? Bir sosyalist ülke olması mı? Evet, Küba bir sosyalist ülkedir, ancak biz, hareketin içinde olsun dışında olsun, hiçbir ülkeye kendi ideolojimizi ve sistemimizi dayatmamaktayız. Kaldı ki sosyalist olmanın utanılacak bir yanı yoktur. Küba'da radikal bir devrim yapılmış olması mı? Evet, biz radikal devrimcileriz, ama kendi radikalizmimizi hiç kimseye, hele Bağlantısızlar Hareketi'ne dayatmağa kalkışmıyoruz.

Sovyetler Birliği ile ve sosyalist topluluğun diğer üyeleriyle kardeşçe ilişkiler sürdürmekte olmamız mı suç sayılmaktadır? Evet, bizler, Sovyetler Birliği'nin dostlarıyız. Sovyet halkına teşekkür borçluyuz, çünkü onların cömertçe yaptıkları yardımlar ve işbirliği, halkımızın yaşamındaki en zor ve kritik anlarda, hatta yeryüzünden silinip atılma tehlikesiyle karşılaştığımız sıralarda, ayakta kalabilmemizi ve mücadeleyi kazanmamızı sağlamıştır. Hiç kimsenin nankörlük etme hakkı olamaz. Biz şanlı Ekim Devrimi'ne teşekkür borçluyuz, çünkü insanlık tarihinde yeni bir çağı o açmıştır, faşizmi yenmeyi ve halkların özverili mücadelelerinin o menfur sömürge sisteminin çöküşüne yolaçtığı yeni bir dünya durumunun kurulmasını o sağlamıştır. Bunu bilmezlikten gelmek, tarihin kendisini hiçe saymak demektir.

Sadece Küba değil, Vietnam, saldırı altındaki

Arap ülkeleri, eski Portekiz sömürgelerindeki halklar, dünyanın dört bir yanında diğer ülkelerin devrimci süreçleri, ve nihayet Güney Afrika'da, Namibia'da, Zimbabve'de, Filistin'de ve daha başka yerlerde baskıya, ırkçılığa, Siyonizm'e ve faşizme karşı mücadele veren ulusal kurtuluş hareketleri sosyalist dayanışmaya teşekkür borçludur. Acaba Amerika Birleşik Devletleri veya herhangi bir NATO üyesi ülke şimdiye kadar dünyanın herhangi bir yerinde bir kurtuluş hareketine yardım etmiş midir? Çeşitli defalar belirttiğim gibi, şuna kesinlikle inanıyorum ki, bugün sosyalist topluluğun büyük gücü ve etkisi olmasa, ekonomik bunalımdan ve temel hammadde kıtlığından debelenen emperyalizm, dünyayı tekrar paylaşmakta bir an bile tereddüt etmezdi. Geçmişte bu defalarca görülmüştür. Hâlâ da bunu tekrarlama tehdidini sürdürmekte, özellikle petrol üreten ülkeleri tehdit eden özel müdahale kuvvetleri oluşturmağa çabalamaktadır. Sadece bir örnek verelim: Amerika Birleşik Devletleri, 3 milden daha geniş karasuları egemenliğini tanı-mamağa tek taraflı karar vermemiş midir?

Eğer Bağlantısızlar Hareketi'nin üyeliği bizim köklü inançlarımıza ve düşüncelerimize karşıt olma şartına bağlı kılınmış olsaydı, gerek benim için, gerekse herhangi biriniz için bu harekete katılmak herhalde şeref verici birşey olmazdı. Hiçbir devrimcinin korkak olmaya hakkı yoktur.

Oportünizmi sanat haline getirmiş bulunan bazıları mevcuttur. Ama biz Kübalılar asla oportünist olmadık ve bundan sonra da olmayacağız. Gerektiğinde, haklı bir ilkeyi veya onurlu bir siyasal tutumu savunmak için kendi ulusal ekonomik çıkarlarımızdan fedakarlık etmesini pek iyi biliriz. Biz Kübalılar ne dün söylediklerimizden bugün dönklük ediyoruz, ne de bugün söylediklerimizden yarın daha başkasını yapmak durumundayız.

Kesinlikle anti-emperyalist, anti-sömürgeci, anti-yeni sömürgeci, anti-ırkçı, anti-Siyonist ve

anti-faşistiz. Çünkü bu ilkeler, bizim düşüncemizin parçasıdır; Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin özünü ve kökenini oluşturan ve kuruluşundan beri onun yaşamını ve tarihini meydana getiren ilkeler de bunlardır. Bu ilkeler, burada temsil etmekte olduğumuz halkların yaşamında ve tarihinde yepyeni ilkelerdir.

Halen hareketimize dahil bulunan ülkeler arasında 35 yıl önce gerçekten bağımsız olan bir tane var mıdır? Sömürgeciliği, yeni-sömürgeciliği, faşizmi, ırk ayırıcılığını veya emperyalist saldırıyı, ekonomik bağımlılığı, sefaleti, sürülmeyi, cehaleti, ve tabiat ve insan kaynaklarının en gaddar biçimde sömürülmesini tanımamış herhangi bir üyemiz var mıdır? Hangi ülke teknolojik geriliğin acısını çekmemekte, hangisi eski sömürgeci efendilerinden daha düşük bir yaşam seviyesine sahip bulunmamakta, hangisi asırlarca sömürgeciliğin ve emperyalist egemenliğin halklarımıza dayattığı eşitsiz ticaret koşullarından, ekonomik bunalımdan, enflasyondan ve geri kalmışlıktan acı çekmemektedir.

Küba, yukarıda sayılan ilkeleri savunmakta hep en ön safta olacaktır. Bağımsızlığı, uluslararası yaşamda Bağlantısızlar Hareketi'nin benzersiz, itibarlı, kardeşçe ve şimdiye dek görülmemiş derecede yapıcı ve etkin rolünü daima gözetecektir. Öyle ki, halklarımızın enerjik ve haklı sesi tam anlamıyla duyulabilsin.

Üstelik, inanıyorum ki, eğer sizler Küba'nın kendine özgü bir konumu olmadığı, tamamen bağımsız bulunmadığı ve Hareket'in kavramlarına ve hedeflerine sadakat göstermediği kanısında olsaydınız, Herhalde bu Altıncı Zirve Konferansı'na böylesi bir işbirliği, güven, ilgi ve şevk ile katılmazdınız.

Tüm devrimci yaşamımız süresince, kimse bize ne yapmamız gerektiğini söylemeye çalışmadı. Bağlantısız Ülkeler Hareketi içinde ne rol oynamamız gerektiğini söylemeye kalkışan olmadı. Hiç kimse,

Ülkemizde ne zaman yada nasıl devrim yapmamız gerektiğini buyurmad, zaten buyuramazd da. Aynı Şekilde, Hareketimizin ne yapması gerektiğini, bunu ne zaman ve nasıl yapacağını, kendisinden başka kimse belirleyemez.

Bu hareketi başarılı kılacak maddi ve siyasal koşulları yaratmak için yılmadan çalıŐtık. Hareket içerisindeki tüm üyelerin haklarına bugüne dek nasıl saygılı olduysak, bundan sonra da öyle olmakta devam edeceğiz. Evsahibi lke olarak görevlerimizi titizlikle ve tam anlamıyla yerine getirdik ve getirmeğe de devam edeceğiz. GörüŐlerimiz, herhangi birinizin veya her birinizin görüŐleriyle bađdaŐmayabilir. Gerçi bu Konferansta birçok yakın dostlarımız var, fakat hepsiyle daima görüş birliği halinde olmadığımız da muhakkaktır. Umuyoruz ki, herkes burada en geniş özgürlük içerisinde ve onurla konuŐacak, ilgiyle, saygıyla ve dikkatle dinlenmekte olduğunu hissedecektir. Burada bir araya gelmiŐ bulunan bizlerin deney birikimimiz, muazzam sonuçlar doğurabilir. Bazı konular tartŐmal olabilir ve bazı kelimeler çok sert görünebilir. Eğer söylediğimiz sözlerden herhangi biri aranızdan bazılarını rahatsız ederse, lütfen Şunu bilsinler ki, bunu, kimseyi incitmek veya yaralamak için yapıyor değiliz. İstisnasz tüm ye lkelele birlikte amaçlarımızı ulaşmak ve benimsenen kararları uygulamaya geçirmek için çalıŐacađız. Sabırl, temkinli, esnek, sakin olacağız. Küba, Hareket'e başkanlık edeceği yıllar boyunca da bu normları gözetecektir. Bunu burada kesinlikle belirtiyorum.

Büyümekte ve geliŐmekteyiz. Mozambik, Angola, Sao Tome ve Principe Adaları, Gine-Bissau ve Cape Verde Adaları, yiğit ve benzeri görülmemiş mücadeleler sonucunda bugün tam bağımsız ülkeler olarak aramızdadrlar. Bugün egemen devletler olarak, onlar da, Hareketimizin itibarlı ve etkin üyeleridir. Oysa sadece alt yıl önce, Cezayir Zirve Top-

lantısı sırasında, hepsi birer ulusal kurtuluş hareketi durumundaydılar.

Vietnam, otuz yıl süren olağanüstü ve hayranlık uyandıran bir savaştan sonra birleşik ve özgür bir ülkedir.

Şah ise artık Şah değildir. CENTO artık yoktur; Somoza artık iktidarda değildir; ve faşist Gairy artık minik, yiğit Grenada'ya hükmedememektedir. Tüm bunlar, bağımsızlık, ilerleme ve özgürlük yolunda elde edilmiş tartışma götürmez zaferlerdir. Davalarımız zaferden zafere koşmaktadır, çünkü hepsi haklı davalardır.

Sömürgecilik, yeni-sömürgecilik, faşizm ve diğer baskı ve bağımlılık biçimlerinin prangalarını koparttıkça her geçen gün daha büyük sayıda insan saflarımıza katılmaktadır. Tüm bu mücadeleler, şu veya bu şekilde Bağlantısız Ülkeler Hareketi tarafından da desteklenmiş olduğu için, bunlar aynı zamanda bizim de zaferlerimizdir.

Bununla beraber, emperyalizm, mücadeleleri bizim kararlı desteğimizi gerektiren diğer ülkeler ve halklar üzerinde egemenliğini, baskısını ve işgalini sürdürmek için inatçı çabalarını durdurmuş değildir.

Herşeyden önce, uzun yıllardır acı çeken yiğit Filistin halkını zikretmeliyim. Bu yüzyılda bir halkın huzuruna ve varlığına böylesi hunhar bir saldırı görülmemiştir. Bunu söylerken, bizim başnaz kişiler olmadığımızı inanmanızı isterim. Devrimci hareket bizlere her türlü ırk ayırımından ve ne şekilde olursa olsun kitlesel cankırımından nefret etmeyi öğretmiştir. Bir zamanlar Nazilerin Yahudilere uygulamış olduğu acımasız baskı ve jenosidi yüreklerimizin derininden gelen duygularla mahkum ediyoruz. Ne var ki, yakın tarihte buna koşut ikinci bir yüzkarası, emperyalizm ve siyonizm tarafından Filistin halkına uygulanan talan, baskı ve jenosid olmuştur.

Topraklarından atılan, yurtlarından sürülen,

dünyanın dört bir yanına saçılan, baskıya uğrayan ve katledilen kahraman Filistinliler, özveri ve yurtseverliğin canlı örneği, çağımızın en korkunç insanlık suçunu yaşayan sembolleridir.

Filistin toprakları ve komşu Arap ülkelerinin -Suriye, Ürdün ve Mısır'ın- önemli bölgeleri, dışından tırnağına kadar ABD cephaneliklerindeki en mükemmel silahlarla donatılmış saldırganlar tarafından gaspedilmiştir.

Filistin ve Arap halklarının haklı davası, yirmi yıldır dünya ilerici kamuoyu ve Hareketimiz tarafından desteklenmektedir. Nasır, Hareketimizin saygıdeğer kurucularından biriydi. Ne var ki, tüm Birleşmiş Milletler kararları, saldırganlar ve onların emperyalist müttefikleri tarafından küstahça hiçe sayılmıştır.

Emperyalizm, ihanetten ve bölünmüşlükten yararlanarak kendi barışını dayatmağa çalışmaktadır. Ama silahlı, kirli, adaletsiz, kanlı bir barış, asla gerçek bir barış olamaz.

Camp David Anlaşması, Arap davasına ve Filistinliler, Lübnanlılar, Suriyeliler, Ürdünlüler ve de Mısırlılar dahil, tüm Arap halklarının davasına düpedüz ihanettir. Bu, aynızamanda, Birleşmiş Milletler'de ve diğer uluslararası forumlarda Ortadoğu sorununa haklı bir çözümü, herkes için kabul edilebilir ve onur verici olan ve herkes tarafından güvence altına alınacak bir çözümü savunmuş olan dünyanın tüm ilerici halklarına da bir ihanettir.

Ortadoğu'da gerçek bir barış, böyle bir adaletsizlik, böylesi Makyavelci bir siyaset, böylesi bir ihanet ve böylesi çürük bir temel üzerine sağlanamaz.

Ortadoğu, Arap dünyası ve Afrika için tek jandarma yerine emperyalizm şimdi iki jandarma istemektedir: İsrail ve Mısır. Eğer Mısır ile İsrail arasında gerçekten bir barış varsa, Mısır tüm bu silahları -İsrail'e verilmiş olanlar kadar mükemmel ve modern olmasa da- niçin almaktadır? Bölge-

deki halklar ve hatta Mısırlılar dışında kime karşı kullanılacaktır öyleyse bu silahlar?

Uluslararası siyaset ahlaka dayanmalıdır. Bağlantısız Ülkeler Hareket'i, Camp David Anlaşması'nı tamamen takbih etmek zorundadır. En azından moral bir müeyyide uygulanmalıdır.

On yıldır Zimbabwe'de emperyalist manevralara, dalaverelere ve cürümlere tanık olmaktadır. Orada 6 milyon Afrikalı, küstah ve cankırımcı-ırkçı, faşist küçük bir azınlık tarafından ezilmektedir. Burada dayatılan sözümona "iç çözüm"ü ve kukla Muzorewa rejimini kesinlikle takbih ve reddetmeliyiz. Çünkü bu Afrika'nın iradesiyle alay etmektedir. Halkının tek meşru temsilcisi olan Zimbabwe Yurtsever Cephesi'ne Bağlantısızlar Hareketi tüm destek ve dayanışmasını göstermelidir.

Namibia halkı da, Güney Afrika'nın Birleşmiş Milletler kararlarını ve direktiflerini hiçe sayan küstah tutumundan dolayı ezilmektedir. Bu Güney Afrika, ABD de dahil tüm NATO güçleri tarafından tam anlamıyla desteklenmektedir. Orada bulunmaya hiçbir hakkı olmayan ırkçı Güney Afrika birlikleri, Namibia halkını bağımsızlığından yoksun kılmakta, uluslararası topluluğa ve dünya kamuoyuna meydan okuyarak, bu acılı ülkeye bir bantustan düzen dayatmağa çalışmaktadır.

Güney Afrika'nın kendisi de, Afrika ve dünya halkları için en utanç verici lekeyi oluşturmaktadır. Afrika'nın güney ucunda bu iğrenç nazi-faşist köprübaşında 20 milyon Afrikalı bir avuç ırkçı tarafından ezilmekte, sömürülmekte, ırk ayırımıyla aşağılanmaktadır. Bu kimin eseridir? Bunu kim desteklemektedir? Güney Afrika ırkçılarının atom bombası yapımını dahi bildiği söylenmektedir. Soruyorum: Bunları kime karşı kullanacaklardır? Pretorya'nın siyah gettolarına karşı mı? Belki de, halkın haklı ve kaçınılmaz kurtuluşunu önlemek için!

Rodezya ve Güney Afrika ırkçılarının Mozambik, Zambia, Angola ve Botswana'yı hemen her gün bomba-

layarak bu ülkelerin binlerce yurttaşını ve mülteciyi öldürmelerine neden göz yumulmaktadır? Siyonist saldırganların Filistin mülteci kamplarını ve Lübnan şehirlerini her gün bombalamalarına neden izin verilmektedir? Onlara bu hakkı kim tanımıştır? Bu gücü kimlerden almaktadırlar? En geliştirilmiş kırım ve ölüm silahlarını kullanmalarına neden izin verilmektedir? Bu silahları onlara kim vermektedir? Tüm bunlar, emperyalizmin saldırgan rolünü ve bize dayatmak istediği barış ve düzenin ne menem bir şey olduğunu göstermeğe yeterli kanıtlar değil midir? Yoksa, bir çocuğu, bir ihtiyarı, bir kadını, siyah bir yetişkini, bir Filistinli'yi, bir Lübnanlı'yı öldürmek suç değil midir? Tüm bu yöntemler ve kavramlar, bir zamanlar faşist Almanya'nın kullandığı yöntem ve kavramlardan ayırdedilebilir mi? Bu türden jenosid eylemlerinin haberleri, emperyalist basın ajansları tarafından bile, sanki bizleri bu tür uygulamaları artık kayıtsızlıkla ve uysallıkla kabullenmeğe alıştırmak istemişçesine, hemen her gün verilmektedir.

Afrika ve dünya kamuoyunu ilgilendiren bir diğer sorun da, Batı Sahra sorunudur. Küba'nın Fas ile herhangi özel bir anlaşmazlığı yoktur. Hatta, ülkemize uygulanan ABD ablukasının en kritik günlerinde bile Fas Hükümeti bizimle diplomatik ve ticari ilişkilerini sürdürmüştür. Ancak, soruna ilkeli olarak bakınca, Küba, topraklarının işgalini haksız bulan ve kendi yazgısını özgürce kendisinin belirlemesini isteyen Sahra halkının bu istemlerini tamamen yerinde görmekte ve onun tam bağımsızlık istemini sonuna kadar desteklemektedir. Çatışmadan önce Sahra halkının istemlerini saptamak üzere kurulan Birleşmiş Milletler Komisyonu'nda Küba da üye idi. Bu bakımdan, Sahra halkının yüzde 99'unun bağımsızlıktan yana olduğunun tanığıdır. Tüm toprak istemlerinden vazgeçen Moritanya'yı bu yürekli kararından dolayı kutluyoruz. Umarız ki, Fas da Batı Sahra'ya ilişkin siyasetini

tekrar gözden geçirsin. Zira bu siyaset, sadece kendisini yalıtılmaya ve uluslararası konumunu zayıflatmaya neden olmakla kalmamakta, aynı zamanda ekonomik bakımdan da tükenmesine ve yoksullaşmasına yolaçmaktadır. Yiğit Sahra halkının ve onun meşru temsilcisi POLISARIO Cephesi'nin bağımsızlık hakkı herkes tarafından tanınmalıdır.

Kıbrıs halkını da, topraklarından bir kısmının yabancı işgali altında olmasına karşı ve bu kardeş ülke nüfusunun tüm kesimlerinin kardeşçe bir arada yaşaması ve barışın kurulması için verdiği mücadelede destekliyoruz.

Güneydoğu Asya sorunları konusunda Küba'nın tutumu ise tamamen nettir. Halkımız için, Vietnam kutsaldır. Bir zamanlar Vietnam uğrunda can vermeğe ant içmiştik.

Son zamanlarda hiçbir halk, özgür olmak için, özveriyle, acıyla ve ölümlerle bu kadar yüksek bir bedel ödememiştir. Hiçbir halk ulusal kurtuluş mücadelesine bu denli büyük katkıda bulunmamıştır. Evrensel bir anti-emperyalist bilinç yaratılması konusunda hiçbir halk bu dönemde bu kadar büyük şeyler yapmamıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda kullanılmış olanın dört misli bomba Vietnam'a yağdırılmıştır. En güçlü emperyalist ülkenin tırnakları Vietnam'da sökülmüştür. Vietnam tüm ezilen uluslara, özgürlüğü için savaşmakta kararlı bir halkı hiçbir gücün yenemeyeceğini kanıtlamıştır. Vietnam'ın mücadelesi, tüm halklarımızın saygınlığını ve onurunu yüceltmıştır.

Şimdilerde, Vietnam, Yankee emperyalistlerinin entrika, saldırı ve kuşatmalarıyla ve Çin Hükümeti'nin ihanet, tertip ve saldırganlığıyla karşı karşıya kalınca, Küba kendisine derhal en sağlam desteğini vermiştir.

30 yıllık saldırı savaşının, geri kalmışlığın ve sömürgeciliğin ürünü olan Vietnam mültecileri sorunu üzerine konuşurken, ABD Hükümeti ve müttefikleri dünyanın dört bir yanına saçılmış 2 milyon

Filistinli'den, Afriki'da çil yavrusu gibi dağılmış, zulmedilmiş ve katledilmiş yüzbinlerce Zimbabweli'den, Namibialı'dan ve Güney Afrikalı'dan söz etmeğe neden yanaşmamaktadırlar?

Vietnam'a ders vermeğe, topraklarını işgal etmeğe, mütevazı varlığını tahrip etmeğe ve binlerce insanını öldürmeğe Çin nereden hak bulmaktadır.

Allende'ye karşı Pinochet'yi, Angola'ya karşı Güney Afrika saldırganlarını, Şah'ı, Somoza'yı desteklemiş olan, halen Sadat'ı destekleyip kendisine silah sağlayan, Küba'ya karşı Yankee ablukasını ve Guantanamo'da deniz üssünün varolmasını haklı gösteren, NATO'yu savunan ve ABD ile, Avrupa'nın ve dünyanın en gerici güçleriyle aynı safta bulunan Çin yönetici kliğinin başkasına ders verecek ne itibarı ne de moral değeri kalmıştır.

Çin Hükümeti'nin saldırı ve yayılma tehditleri karşısında Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti'ni de desteklemektedir.

Kampuçya sorununda Küba'nın tutumu ise bilinmektedir. Kampuçya'nın tek gerçek, meşru hükümetini, Kampuçya Halk Cumhuriyeti Devrimci Halk Konseyi'ni tanıyor, ve bu kardeş ülkeyle Vietnam'ın dayanışmasını olumlu karşılıyor. Ülkenin kontrolünü Çin ve emperyalizmle işbirliği halinde ele geçiren kanlı kliğın önce Vietnam'a saldırarak provokasyonda bulunduğuna, Vietnamlı erkek, kadın, yaşlı, çocuk tüm insanlara karşı kitlesel cankırımını uyguladığına dair tartışma götürmez kanıtların mevcut olduğunu neden söylemiyorlar da, sadece Vietnam'ın Kampuçya devrimcilerini desteklemek üzere savaşçı göndermesinden dem vuruyorlar?

Pol Pot ve Ieng Sary'nin insan kasabı hükümetini tüm gücümüzle takbih ediyoruz. Üç milyon ölü onlardan davacıdır. Hatta Sihanuk'un kendisi bile, bazı akrabalarının katledildiğini teslim etmek zorunda kalmıştır. Devrim ve sosyalizm adına böylesi suçların işlenebilmiş olması dünya ilerici güçleri için yüz kızartıcı bir şeydir.

Bununla beraber, evsahibi ülke olmanın yükümlüklerini bilen Küba, Hareket bu konuda bir karara varıncaya dek her iki tarafa da Havana'da bulunma olanağı tanımıştır. Arap davasına ve Filistin hal-kına açıkça ihanet ederek ABD ile ve İsrail ile ittifak yapan Mısır'ın ihracına bazıları karşı çıkarken, saldırıya karşı meşru savunma hakkını kullanmış bulunan Vietnam'ı mahkum etmek ve, tüm insanlığa hakaret edercesine, Pol Pot'un kanlı hükümetinin hâlâ mevcut olduğu iddiasını sürdürmek çabalarını izah etmek çok güçtür.

Hareket birliğini korumalı ve üyeleri arasında belirebilecek görüş ayrılıklarına barışçı çözümleri aramalıdır. Ancak bunu yaparken tarafsızlığını, gerçekçiliğini ve kararlarında siyasal mantığı gözetmelidir. Tanzanya kendisini Uganda saldırısına karşı savunmak ve bu ülkenin yurtseverlerini baskı rejimine karşı desteklemek zorunda kalmıştır. Şimdi, Uganda'nın meşru devrimci hükümeti bu konferansta temsil edilmektedir. Aynı haklı halkın Kampuçya'sından neden esirgiyoruz?

Kore halkının ülkenin yeniden birleştirilmesi yolundaki mücadelesini hararetle destekliyoruz. Adaletsiz bölünmeyi ve topraklarının bir kısmının ABD birlikleri tarafından zorla işgalini takbih ediyoruz. ABD Hükümeti'nin tutarsız ve boş vaadlerde bulunarak, birliklerini azaltmak şöyle dursun, sayısal olarak artırmasını ve saldırı kapasitesini yükseltmesini kınıyoruz.

Amerika'mıza gelince, Sömürgeci güç tarafından kendi yazgısını kendi belirleme ve bağımsızlık hakkı ısrarla hiçe sayılan Porto Riko'nun kardeş halkına sağlam ve kesin dayanışmamızı tekrar belirtiriz. Porto Riko da, -tıpkı Zimbabwe, Namibia, Güney Afrika, Filistin ve diğer ülkeler gibi- yardımlarımıza ihtiyaç duymaktadır. Bu konuda tüm ülkelere ABD'nin yapmakta olduğu sürekli baskılara rağmen, tereddüt etmeksizin bu yardımı yapmalıyız.

Panama'nın Kanal üzerinde tam egemenlik hakkını destekliyor ve yeni anlaşmaların uygulamaya geçirilmesini önleme yolundaki gerici manevraları lanetliyoruz.

Guatemala'yı ezmekte olan kanlı, Yankee taraftarı despotların muhalefeti ve tehditleri yüzünden engellenen Belize'nin bağımsızlık hakkını da desteklemekteyiz. Belize halkı, etnik, kültürel ve tarihsel bakımdan Guatemala halkından tamamen farklıdır. Ve her ikisi de aynı derecede özgürlüğe açtır.

Yeni Nikaragua'nın, neredeyse yarım yüzyıldır Somoza hanedanı tarafından, Yankee deniz piyadelerinin desteğiyle, mahvedilmiş bulunan ülkeyi yeniden kurabilmek için uluslararası topluluktan maksimum yardıma ihtiyacı vardır. Ona tüm dayanışmamızı göstermemiz gereklidir.

Toprakları yüzyıl önce emperyalist çıkarlar uğruna bölünmüş bulunan Bolivya denize çıkış yolu aramaktadır. Bu tamamen haklı ve hayati bir istektir. Bu bakımdan, bu isteği desteklemeyi görev sayıyoruz.

Yarı kürede sömürge esaretinin hangi türden olursa olsun herhangi bir kalıtısının sürmesine tamamen karşıyız.

Küba'nın da dayanışmaya ihtiyacı vardır. Ülke-miz, ABD tarafından dayatılan -hatta ilaçlara bile uygulanan- kriminal, gaddarca bir ekonomik ablukanın ve ulusal topraklarımızın bir kısmının hâlâ zorla işgal altında tutulmasının acısını çekmektedir.

Kalkınmamızı ne bahasına olursa olsun önlemeye ABD'nin hakkı var mıdır? Bir ülkede, o ülkenin halkının karşı iradesine rağmen askeri üsler bulundurmaya hakkı var mıdır?

İlgili olduğumuz ve bizim dayanışmamızı gerektiren tüm bu sorunlar ve mücadeleler, sürekli ve değişmez bir unsuru içermektedir: Emperyalizmin tutumu. Hareketimiz bunu yok sayabilir mi? Gerçek-

leri böylesine açıkça ortaya sermiş olmamız aşırı-
lık mıdır?

Sefaletten, düşük yaşama standardından ve orta-
lama yaşam süresinin kısalığından dertli geri kal-
mış ülkelerin herhangi bir savaşta kaybedecekleri
fazla bir şey olmasa bile, dünya barışı gereğine
karşı ilgisiz kalamayız. Kalırsak, halklar için
daha iyi bir gelecek umudundan vaz geçmiş oluruz.
Dünya çapında nükleer bir savaşın kaçınılmaz oldu-
ğu tezine arka çıkamayız. Kadercı, sorumsuz tutum,
evrensel bir kırımında tüm insanlığın yokolmasına
giden en emin ve kestirme yoldur. İnsanlık hiçbir
zaman bugünkü teknolojik olanaklara sahip olmamış-
tır. Bunu görmemezlikten gelecek kadar aptallık e-
demeyiz. Tarihte ilk kez bizim kuşağımız bunun
rizkleriyle karşı karşıyadır.

Günümüz dünyasında, misli görülmemiş öldürücü
silahlar dağlar gibi yığılmaktadır. Oysa öte yanda
gerikalmışlık, sefalet, yiyecek yetersizliği, çev-
re kirlenmesi, okul ve konut yetersizliği, işsiz-
lik ve nüfus patlaması sorunları da sıradağlar gi-
bi durmaktadır. Dünyanın çeşitli kesimlerinde top-
rak, su, enerji ve hammadde gibi tabii kaynakların
kıtlığı başgöstermiştir.

Gelişmiş kapitalist toplumlar sadece müsrif ve
fuzuli yaşam ve tüketim modelleri yaratmakla kal-
mamışlar, bunları bir de dünyanın geniş bir kıs-
mına yaymışlardır. Bölgemizdeki birçok ülke, kal-
kınımadan sadece New York'taki, Londra'daki veya
Paris'teki gibi olmayı ve yaşamayı anlamaktadır.

Dünya ekonomik bunalımı, enerji krizi, enflas-
yon, depresyon ve işsizlik, dünyanın büyük kısmın-
da halkları ve hükümetleri şu veya bu şekilde bas-
kı altına almaktadır. Hareketimizin üyeleri ara-
sında pek azı -eğer varsa-, bu güçlüklerden etki-
lenmemektedir. Tüm bu felaketlerin asıl yükünü
bizler çekmekteyiz.

Barış için, adil bir ekonomik düzen için ve
halklarımızın üzerinde ağırlığını duyuran sorunla-

ra geçerli çözümler bulabilmek, kanımızca, giderek, Bağlantısız Ülkeler Hareketi'nin karşı karşıya bulunduğu başlıca sorun olmaktadır.

Barış, onu tehdit eden muazzam tehlikelerle birlikte, sadece büyük askeri güçlerin ellerine terkedilecek bir şey değildir. Barış mümkündür, ama dünya barışı, ancak tüm ülkelerin onun uğrunda bilinçli mücadele vermeleriyle güvence altına alınabilir. Söz konusu olan sadece dünyanın bir kısmı için değil, tüm halklar için barıştır. Vietnam, Filistinliler, Zimbabve ve Namibia yurtseverleri, Güney Afrika'nın ezilen çoğunlukları için, Angola, Zambia, Mozambik, Botswana, Etyopya, Suriye, Lübnan ve Sahra halkı için barıştır söz konusu olan. Adaletli bir barış, bağımsızlıklı bir barış, özgürlük getiren bir barış. Güçlü ülkelerin ve küçük ülkelerin hepsi için barış. Tüm kıtalar ve tüm halklar için barış. Bunu ısrarlı, kararlı bir mücadele vermeksizin başaramayacağımızın farkındayız, ama emperyalizme, yeni-sömürgeciliğe, ırkçılığa, Siyonizme, yayılmacılığa ve dünyada mevcut diğer geriletici unsurlara rağmen başarmamızın mümkün olduğuna da inanmalıyız. Ülkelerimizin bir araya geldiklerindeki gücü son derece büyüktür. İlerleme güçleri ve halklarımızın ileri siyasal uyanıklığı hiçbir zaman bu düzeyde olmamıştır. Emperyalist, gerici ülkelerin kendi içinde bile, önemli ilerici kesimler aynı amaçlar uğrunda mücadelede kararlıdır. Vietnam'a karşı caniyane emperyalist savaşın sona erdirilmesinde ABD halkının ve dünya kamuoyunun oynadığı rol asla unutulmamalıdır.

Barış, yumuşama, barış içinde bir arada yaşama ve silahsızlanma talep etmeliyiz. Talep etmeli ve elde etmeliyiz. Çünkü, bunlar kendiliğinden olmayacaktır. Eğer insanlığın varlığını koruyacaksak başka seçeneğimiz de yoktur.

Bu yolda atılan her adımı teşvik etmeliyiz. Bu bakımdan Sovyetler Birliği ile ABD arasında imza-

lanan Salt-2 Anlaşması'nı ve bu alanda ileride atılabilecek tüm adımları olumlu karşılıyoruz. Aynı zamanda, soğuk savaşı destekleyen ve silah ticareti, kırım ve ölüm bezirganlığı hesabına bu anlaşmaların ABD Senatosu'nda onaylanmasını engellemeğe çabalayan gerici güçleri şiddetle takbih ediyoruz.

Kaldı ki, bunların olumlu ve önemli adımlar olmakla beraber, tüm nükleer silahların ortadan kalkmasıyla gerçekleşebilecek olan nükleersizleştirme ülküsünden hâlâ çok uzakta bulunduğunun farkındayız. Tüm uluslar için mükemmel ve eşit bir durumun doğması ve silahlanmanın tamamen son bulması, ancak bu ülkünün gerçekleşmesiyle mümkün olacaktır.

İnsanlığın silah üretimini ve ticaretini kesinlikle mahkum ettiği gün gelmelidir.

İstatistik yayınlarına göre, tüm dünyada silahlar ve diğer askeri giderler için yılda 300 milyar dolar harcanmaktadır. Kaldı ki, bu bile oldukça tutucu bir veridir.

Örneğin, sadece ABD silahlı kuvvetleri, bu amaçlar uğrunda tek başına yılda 30 milyon ton petrol kullanmaktadır. Bu miktar, Orta Amerika ve Karayipler ülkelerinin aynı sürede birlikte kullandıkları toplam petrol miktarının üstündedir.

300 milyar dolar'la 400 milyon çocuğun okuyabileceği 600 bin okul, veya 300 milyon kişinin barınabileceği 60 milyon konforlu ev; veya 18 milyon yataklı 30 bin hastane; veya 20 milyondan fazla işçiye iş sahası açacak 20 bin fabrika; veya 150 milyon hektar toprak için, son teknolojinin de uygulanmasıyla bir milyar kişiyi besleyebilecek bir sulama sistemi yapılabilirdi. İnsanlık bunun çok fazlasını her yıl askeri harcamalar uğrunda heder etmektedir.

Üstelik, genç insan kaynaklarının, bilimsel ve teknik kaynakların, yakıt, hammadde ve diğer unsurların muazzam niceliğini de göz önünde tutarsak, dünyada gerçek bir güven ve barış ortamının önlenmesinin muazzam fiyatı daha iyi anlaşılır.

Biz marksistler, savaşı ve silahları, tarihsel olarak insanın insan tarafından sömürsü sistemine ve bu sistemin diğer halkların doğal kaynaklarına elkoyma konusundaki açgözlülüğüne kaçınılmaz biçimde bağlı görüyoruz. Bir defasında Birleşmiş Milletler'de dediğim gibi, "Talan felsefesine bir kez son verilebilirse, savaş felsefesi de sona ermiş olacaktır."

Sosyalizmin, ekonomisini ayakta tutabilmek için silah üretimine ihtiyacı yoktur; diğer halkların kaynaklarını ele geçirmeyi amaçlayan ordulara ihtiyacı yoktur. Eğer halklar ve insanlar arasında birlik ve kardeşlik sloganı gerçeğe dönüştürülmüş olsaydı, ne diğer halklara saldırıp onları ezmek, ne de özgürlüğü kazanmak ve savunmak için silahlanmanın gereği kalacaktı.

Yol ne kadar uzun ve ütöpik görünürse görünsün ve ilerici hareket içerisinde ne kadar vahim tersliklerle ve hatta ihanetlerle karşılaşılırsa karşılaşılırsın, asla cesaretimizi yitirmemeli ve bu amaçlara ulaşmak için mücadelemizi durdurmamalıyız. Tüm uluslararası forumlarda ve örgütlerde parlak sözlerden eyleme geçilmesini ısrarla talep etmemiz gerekiyor.

Bu sorunlar bizleri doğrudan doğruya ekonomi konusuna götürür.

Hareketimiz içinde her geçen gün daha fazla sayıda devlet adamı ve lider, bu sorunu ele almamız gereken başlıca konu yapmamız gerektiğini vurgulamaktadır. Sizler hemen her gün ülkenizin karmaşık ekonomik sorunlarıyla başetmek zorunda olan devlet adamlarısınız. Bu büyük zorlukların neler olduğunu pek iyi biliyorsunuz: Gittikçe artan dış borçlar, döviz sıkıntısı, hızla yükselen petrol ve diğer ithal malları fiyatları, eşitsiz ticaret koşulları, halkımızın emeğinin ürünü olan mallara dış pazarlarda düşük fiyat uygulanarak soyulmamız, enflasyon, içte de fiyatların sürekli yükselmesi ve bunlardan ötürü sosyal çatışmaların şiddetlenmesi.

Ülkelerinin gelişmesi ve refahının artması için büyük gayretler sarfeden ilerici hükümetler, uluslararası kredi kurumlarının dayattığı halka ters ve ağır koşullardan ötürü yenik düşmekte, hatta devrilip gitmektedir. Uluslararası Para Fonu (IMF) in dayattığı kurallar yüzünden çoğunuz kimbilir ne ağır siyasal bedel ödemek zorunda kaldınız. Emperyalizmin dayatması nedeniyle bu kurumdan ihraç edilmiş bulunan biz Kübalılar, bu atılmanın bir cezalandırma mı, yoksa bir imtiyaz mı olduğundan henüz emin değiliz.

Halkın devrimci mücadelesi sonunda iktidara gelen bazı hükümetler, kendilerini birdenbire dehşet verici sefalet, borçluluk ve gerikalmışlık koşullarıyla karşı karşıya bulmaktadır. Bu koşullar, onların, halklarının en mütevası umutlarını dahi gerçekleştirmelerine olanak vermemektedir.

Size gerçekleri yarımıyamalak anlatmak gibi bir yola sapmayacağım. Ülkelerimizden herhangi birinde küçük bir azınlık büyük servetleri elinde tutuyorsa ve halkın çoğunluğu tamamen yoksulsa, sosyal güçlüklerin orada daha büyük olduğu gerçeğini gizleyecek değilim. Kısacası, eğer sistem sosyal bakımdan hakça bir sistemse, ayakta kalma, ekonomik ve sosyal gelişme sağlama olanakları daha büyüktür. Bazı ülkelerde ekonomik büyüme olgusuna paralel olarak sefalet, cehalet de artmakta, gidecek okulu olmayan, yetersiz beslenmeden, hastalıktan kırılan çocukların sayısı büyümekte, dilencilik ve işsizlik yaygınlaşmaktadır. Tüm bunlar, bu ülkelerde bazı terslikler olduğunu göstermektedir.

Geri kalmış ülkeler -bazıları, iyimser bir tutumla, kendilerini gelişme yolundaki ülkeler olarak adlandırmaktadır, oysa bunlarla gelişmiş ülkeler arasındaki kişi başına gelir ve yaşam standardı farklılıkları giderek büyümektedir-, dünya nüfusunun yüzde 65'ini barındırırken, toplam dünya üretiminin sadece yüzde 15'ini ve endüstri üretiminin ise sadece yüzde 8'ini elinde bulundurmakta-

dırlar. Bu kategorideki ülkelerden doğal enerji kaynaklarına sahip olmayanların dış borçları 300 milyar doların üstündedir. Tahminlere göre yılda yaklaşık 40 milyar dolar bu dış borçların ödenmesine gitmektedir ki, bu da ihracat gelirlerinin yüzde 20'sine tekabül etmektedir. Gelişmiş ülkelerin kişi başına gelirleri, geri kalmış ülkelerinin 14 mislidir. Ayrıca, geri kalmış ülkelerde okuma-yazmadan yoksun 900 milyon insan bulunmaktadır. Bu, savunulabilir bir durum değildir.

Hareketimizin çoğunluğunu oluşturan petrol üreticisi olmayan ülkelerin karşı karşıya kaldıkları en ciddi sorunlardan biri de, enerji krizidir. Petrol ihraç eden ülkeler -ki bunların hepsi geri kalmışlar dünyasındadır ve hemen hepsi bağlantısız ülkeler arasındadır-, ürünlerinin değerini bulması, eşitsiz ticaret koşullarına son verilmesi ve enerji israfının durdurulması yolundaki haklı istemlerinde, hareketimize dahil diğer ülkeler tarafından daima desteklenmişlerdir. Bu ülkeler şimdi daha büyük ekonomik potansiyellere ve gelişmiş kapitalist ülkelerle pazarlık kapasitelerine sahip durumdadırlar. Ama petrol üreticisi olmayan ülkeler için durum farklıdır. Şeker, boksit, bakır ve diğer katı mineraller, yarfıstığı, hindistan cevizi, kenevir, çay, baladur cevizi ve genel olarak tüm tarımsal ürünler dünya pazarında korkunç düşük fiyatlarla işlem görmektedir. Gelişmiş kapitalist ülkeler, ülkelerimizin ürettiği birkaç ürüne karşı bencil şekilde gümrük tarifelerini yükseltmekte, kendi ürünlerinin bizimkilerle rekabet edebilmesi için destekte bulunmaktadırlar. Örneğin, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve ABD bunu şekerde yapmaktadırlar. Buna karşılık bizim ithal etmek zorunda olduğumuz gereç, makine, endüstriyel mallar ve yarı işlenmiş ürünler fiyatları sürekli yükseltilmekte; bu malların imtiyazlı ihracatçıları daha da yüksek fiyatlar peşinde koşmaktadırlar. Yakıt parası ödemek geri kalmış ülkelere göre onlar için daha ko-

laydır. Hatta her yıl on milyarlarca dolar değerinde silah ihraç ederek bunun geliriyle petrol satınalmaktadırlar. İran Şahı, alaşağı edilinceye dek, bunların itibarlı mültimilyoner müşterilerinden biriydi. Petrol satışından elde edilen paraların büyük kısmı bankalara yatırılmakta ve en gelişmiş, en zengin kapitalist ülkelerdeki yatırımlarda kullanılmaktadır. Bu fonlar aynı zamanda onlara petrol sağlanmasında da harcanmaktadır. Ama petrol üreticisi olmayan geri kalmış ülkeler ne yapacaklardır?

Büyük kısmı bu hareketin üyesi olan birçok ülkede durum gerçekten umut kırıcı olduğu için bu gerçekleri çok iyi kavramak gerekir. Bu sorunu göz önünde tutmalı ve tartışmalıyız. Mutlaka bir çözüm bulunmalıdır. Emperyalizm zaten bizi bölmek için manevralar çevirmektedir; petrol üreten ülkeleri ekonomik krize neden olmakla suçlayarak, onları geri kalmış ülkeler dünyasının diğer üyelerinden yalıtılmaya çalışmaktadır. Oysa bu krizin nedeni, emperyalist sistem tarafından dünyada kurulan adaletsiz düzendir. Daha da tehlikelisi, emperyalizm, petrol üreten ülkelere karşı saldırgan planlarını gerçekleştirmek için bahaneler aramaktadır.

Küba bu sorunu, kendisini doğrudan ilgilendiren çıkarları savunmak için konferansa getirmiş değildir. Kuşkusuz, bizler de uluslararası ekonomik krizin ve Batı pazarlarında ürünlerimize alçak fiyat uygulanmasının dolaylı etkilerini hissetmekteyiz, ama bizim petrol ikmalimiz güvence altındadır. Biz petrolümüzü ve diğer gereksinimlerimizi sosyalist ülkelerden şeker karşılığı ithal etmekteyiz.

Şunu da belirtmeliyiz ki, Küba'da üretilen tüm şekeri -ki 1979 hasatında 8 milyon ton şeker kamışı üretilmiş olup, dünyadaki en büyük şeker kamışı üretimini temsil etmektedir- Batı dünyasında halen geçerli olan piyasa fiyatlarıyla satmış olsaydık -bir paund'a 8 cent ödenmektedir-, Küba'nın kul-

lanmakta olduğu petrolün bedelini şimdiki fiyatı üzerinden ödememiz mümkün olamazdı.

Enerji krizine çözümler aramalıyız, ancak bu çözüm sadece dünyadaki enerji üretiminin büyük kısmını kullanan gelişmiş ülkeler için değil, daha çok, az gelişmiş ülkeler için bir çözüm olmalıdır.

Hareketimiz içindeki büyük petrol üreticisi ülkelerin sorumluluk duygusuna sesleniyoruz: Kendi geleceklere de bizim geleceğimize bağılı olduğu için, az gelişmiş dünyamızda basiretli ve uzak görüşlü işbirliği, ticaret ve yatırım yapmak üzere cesaretle, kararlılıkla ve tereddüt etmeden harekete geçmelidirler.

Sizden kendi meşru çıkarlarınızı feda etmenizi istemiyorum; kendi halklarınızın gelişmesi ve refahı yolundaki girişimlerinizi durdurmanızı da istemiyorum; geleceğinizi güvence altına almağa çalışmaktan sizi alıkoymaya uğraşmıyorum. Sizleri bize katılmağa ve herkesin yararına gerçek bir yeni uluslararası ekonomik düzen kurmak için birlikte mücadele vermeğe ve bu mücadelede safları sıklaştırmağa çağırıyorum.

Gelecek parayla satınalınamaz, çünkü gelecek hakkaniyette, bilinçliliğimizde ve halklarımızın açık yürekli ve kardeşçe dayanışmasında yatmaktadır.

Ülkelerimizin karşı karşıya kaldığı ekonomik sorunların çözümü, dünya çapında muazzam, sorumlu, bilinçli ve ciddi gayretler sarfedilmesini gerektirmektedir.

Burada bir araya gelen bizler, dünya halklarının büyük bir kısmını temsil etmekteyiz. Saflarımızı sıklaştıralım, halklarımız için ekonomik adalet sağlamak, kaynaklarımız üzerinde yabancı kontrolüne ve emeğimizin talanına son vermek için Birleşmiş Milletler'de ve tüm diğer uluslararası forumlarda zinde hareketimizin büyüyen güçlerini birleştirelim. Kalkınma hakkımıza, hayatımıza ve geleceğimize saygıyı sağlamak için saflarımızı

sıklaştıralım. Bizi geçmişte sömürüp sefilleştiren ve bugün de yine bizleri sömürmekte ve sefilleştirmekte olanların zenginliği üzerine bir dünya ekonomisi kurulması yeter. Yetsin artık dünya ekonomisinin insanlığın büyük çoğunluğunun sefaleti, ekonomik ve sosyal geri kalmışlığı üzerinde kurulması. Bu Altıncı Zirve Konferansı'mızdan sağlam bir mücadele kararlılığı ve somut eylem programı çıksın: Sadece laf değil, eylem!

Belki bu konferansı açmak için yaptığım bu konuşma pek diplomatik olmadı; protokole uygun olmadı, konuşmamdaki açık sözlülüğümden ve içtenliğimden kimse kuşku duymamalıdır.

Teşekkür ederim.

Daha sonra konuşan Vietnam Sosyalist Cumhuriyeti Başbakanı Pham Van Dong'un belirttiği gibi, "Başkan Fidel Castro'nun açılış konuşması, gelişme yolundaki ülkelerde milyarlarca insanın özlemlerini canlı şekilde ve derinlemesine yansıtmış, Hareket'in en ivedi sorunlarına etkin çözümler bulunması için net ve pratik yollar göstermiştir."

Gerçekten de, Konferans'ın gündeminde çok çeşitli ve önemli sorunlar yer almaktaydı. Tüm uluslararası sorunlar ve bu sorunlar karşısında Hareket'in rolü üzerinde ayrıntılı şekilde duran Bağlantısızlar, özellikle Güney Afrika, Orta Doğu ve Latin Amerika'nın problemleri ve Hint Okyanus'unda bir barış bölgesi yaratılması konusu üzerinde kapsamlı çalışma yapmışlardır. Filistin ve Kıbrıs sorunları, Batı Sahra'daki durum, Akdeniz'in bir barış denizi haline dönüştürülmesi ele alınmıştır. Uluslararası ekonomik durum, yeni bağımsızlığa kavuşmuş ülkelerin kalkınma perspektifleri ve sorunları, yeni türden uluslararası siyasal ve ekonomik ilişkiler kurulması konusu incelenmiştir.

Bağlantısızlar Hareketi ile sosyalist ülkelerin arasını açmak yolunda emperyalizmin girişimlerine,

Fidel Castro'nun konuşmasından sonra ikinci darbe, Sovyetler Birliği Komünist Partisi Genel Sekreteri Leonid Brejnev'in mesajıyla indirilmiştir. Altıncı Zirve Konferansı'na hitap eden bu mesajda, Sovyetler Birliği, barış ve uluslararası güvenliği güçlendirmek için, emperyalizme, sömürgeciliğe ve yeni-sömürgeciliğe, ırkçılığa ve ayrımcılığa karşı, halkların kendi yazgılarını kendilerinin belirleyebilmesi hakkının tanınması, yeni özgürlüğe kavuşmuş ülkelerin ekonomik ve siyasal bağımsızlıklarının güçlendirilmesi uğrunda mücadelelerinde bağlantısız ülkelere dayanışmasını yinelemiştir.

Ayrıca, Brejnev'in mesajında yer alan, Sovyetler Birliği'nin NATO Paketi'yle birlikte Varşova Paketi'nin dağıtılmasına hazır olduğuna dair beyan da, bağlantısız ülkeler temsilcilerini son derece etkilemiştir.

Güney Afrika Ulusal Kongresi adına Oliver Tambo, ulusal kurtuluş hareketlerini sürekli destekledikleri için sosyalist ülkelere teşekkür etmiştir. Sosyalist Etiyopya lideri Menigstu Haile Mariam ise, sosyalist ülkelerin kararlı tutumunun, bağlantısız ülkelere, dostlarının ve düşmanlarının kimler olduğunu tereddüde yer bırakmayacak şekilde gösterdiğini vurgulamıştır.

Konferansta, Bağlantısızlar Hareketi'nin bağımsız, özgün ve kendine has özellikleri bulunan bir hareket olduğu vurgulanmakla beraber, bunun hiçbir şekilde emperyalizmle siyasal ve sosyal kurtuluş hareketi arasında dünya çapındaki sınıfsal çatışmaya kayıtsız kalmak anlamına gelmediği de belirtilmiştir. Bağlantısızlığın hayatiyetini, ulusların bağımsızlık ve egemenliklerinden, her ülkenin kendi yönelimlerini kendisinin belirleyebilme hakkından, güvenlik ve barış ihtiyacından, devletler arasında daha uyumlu, daha demokratik, daha eşitlikçi ilişkiler kurulması gereğinden olduğu kadar, tüm bu gerekleri uygulamaya sokabilme yeteneğinden, ilerici ve anti-emperyalist amaçlar uğrunda

harekete geçebilme gücünden aldığı zirve toplantısında bir kez daha anlaşılmıştır.

Sonuç belgesindeki siyasal bildirme, yumuşama yolundaki olumlu gelişmeleri memnurlukla karşılamakta ve barış içinde bir arada yaşama ilkelerinin uluslararası ilişkilerde temeltaşı olması gereğini vurgulamaktadır.

Konferans'a katılanlar, Avrupa ülkelerinin devletlerarası ilişkileri ve işbirliğini Güvenlik ve İşbirliği Üzerine Helsinki Konferansı Sonuç Belgesi temeli üzerinde geliştirmelerini olumlu karşıladıklarını açıklamışlardır. Yumuşama sürecinin diğer bölgelerde de geliştirilmesi gereğini dile getirmişlerdir.

Konferans, Salt-2 Anlaşması'nın imzalanmış olmasını memnurlukla kaydederek, bu anlaşmayı imzalayan iki büyük gücün ileride silahsızlanma ve özellikle de nükleer silahsızlanma konusunda daha ileri adımlar atması umudunu ifade etmişlerdir.

Sömürgeciliğin kalıntılarının temizlenmesi yolunda kaydedilen ilerlemeleri hatırlatan bağlantısız ülkeler devlet ve hükümet başkanları, bununla beraber sömürgeci güçlerin gelişme yolundaki ülkelerin özgürlük ve bağımsızlıklarına yönelttikleri saldırılara son vermediklerini, yeni baskı ve hükmetme yolları aradıklarını belirtmişlerdir. Konferans, Siyonizm, ırk ayrımcılığı ve aşağılaması da dahil ırkçılığın her çeşidinin bir insanlık suçu olduğunu ve Birleşmiş Milletler Tüzüğü'nün ve İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin çiğnenmesi anlamına geldiğini, emperyalizme, sömürgeciliğe, ırkçılığa ve baskının tüm biçimlerine karşı mücadelenin, Bağlantısızlar Hareketi'nin başta gelen görevi olmakta devam ettiğini açıklamıştır.

Sonuç belgesi, ABD, Britanya ve diğer Batılı devletler tarafından Afrika'daki ırkçı rejimlere askeri yardım yapılmasını, Zimbabwe, Namibia halklarına ve Güney Afrika'nın Afrikalı nüfusuna kendi yazgılarını kendi belirleme hakkını ve bağımsız-

lıklarını elde etme yolundaki mücadelelerinden alıkoymak için baskıda bulunulmasını takbih etmekte, Rodezya'daki Muzorewa rejimini gayrimeşru ilan etmektedir.

Ortadoğu'daki durumu da inceleyen Konferans, Camp David Anlaşması'nı ve İsrail-Mısır arasında ayrı barış yapılmasını, Arap halklarının vazgeçilmez haklarının ihlali olarak yorumlamış ve Hareket'in ilkelerini çiğnemiş olan Mısır'ın üyelikten çıkartılması konusunu incelemek üzere özel bir komite kurulmasını kararlaştırmıştır.

Camp David Anlaşması'nın imzalanmasından beri İsrail'in işgal edilmiş Arap bölgelerinde sömürgeleştirme siyasetine hız verdiği ve Lübnan'ın güneyine saldırılarını yoğunlaştırdığına da dikkat çekilerek, Filistin Kurtuluş Örgütü'nün Filistin halkının tek meşru temsilcisi olduğu bir kez daha vurgulanmıştır.

Bildirge, ayrıca, Güneydoğu Asya'da barışı tehdit eden gerilimin arttığını belirtmiş, bu bölgede barış ve istikrarın, ancak, devletlerin egemenlik, bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne saygı ve iç işlerine karışmama ilkesi temeli üzerinde sağlanabileceğini ifade etmiştir.

Bağlantısız ülkeler delegasyonlarının çoğunluğu Kamboçya'da nefret uyandırıcı insanlık suçu işleyen Pekin işbirlikçisi Pol Pot rejimini şiddetle takbih etmiş, ancak bu ülkenin konferansta temsili konusunda görüş ayrılığı olduğu için, durumun yeniden incelenip sonuca bağlanmasına kadar Kampuçya'nın bağlantısızlar toplantılarındaki koltuğunun boş bırakılması kararlaştırılmıştır.

Sonuç belgesinde, ABD'nin Küba ve Porto Riko'daki askeri üslerini sökmesi ve Porto Riko halkının kendi yazgısını kendisinin belirlemesi hakkının tanınması istenmektedir.

Bağlantısızlar Hareketi, emperyalizmin işbirlikçisi Somoza diktatörlüğüne karşı zaferden ötürü Nikaragua halkını kutlamış ve askeri faşist rejime

karşı mücadelesinde Şili demokratik güçlerine tam desteğini ifade etmiştir.

Bağlantısızlar Hareketi üyelerinin sayısının artmış olması dikkate alınarak, Eşgüdüm Bürosu'nun üye sayısı 25'ten 36'ya çıkartılmış, 1982'de Bağdat'ta yapılacak olan Yedinci Zirve Konferansı'na kadar büroya, Küba delegesinin başkanlık etmesi kararlaştırılmıştır.

Toplantı öncesinde ve sırasında bağlantısız ülkelerin çoğunluğunun görüşlerine ters düşen Yugoslavya Devlet Başkanı Tito dahi, kapanışta yaptığı konuşmada, Altıncı Zirve'nin Hareket'in gelişmesi açısından tarihsel bir önem taşıdığını vurgulamış, alınan kararların uygulanabilmesi için hareketin birliğini pekiştirmesi gereğine değinmiştir.

Konferans Başkanı Fidel Castro da, kapanış konuşmasında, "Forumumuz günümüzün en zorlayıcı, en ivedi sorunlarını tartışmıştır. Konferans öncesinde Bağlantısızlar Hareketi'nin düşmanları, saflarımızda bölünme olacağını, toplantının yol ayrımında bulunduğunu ileri sürüyorlardı. Ama bizler tüm çetrefil konuların üstesinden geldik ve şimdi güvenle diyoruz ki, hareketimiz bugün, şimdiye dek hiç görülmedik derecede birlik halindedir, her zamankinden daha bağımsızdır, ve çıkarlarımıza her zamankinden daha uygun bir konumdadır," demiştir.

Yeni dönemde Bağlantısız Ülkeler Hareketi Eşgüdüm Bürosu Başkanı olarak Fidel Castro, ilk çıkışını, 12 Ekim 1979 günü Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nda yapmıştır. Yüzlerce delegenin gerek tarihsel kişiliği, gerek Küba'nın lideri, gerekse Bağlantısız Ülkeler Grubu'nun bir numaralı temsilcisi olarak dakikalarca ayakta alkışladığı Fidel Castro, yaptığı konuşmada, "Ben buraya, milyonlarca insanın acısını çektiği sefaletin, açlığın, hastalığın, cehaletin ortadan kaldırılması uğrunda mücadele eden Üçüncü Dünya adına geldim," demiş, bu mücadelenin başarıya ulaşması için, "mevcut adaletsiz dünya sisteminin yerine adalet, eşitlik

ve barış temeli üzerine yeni bir dünya düzeni kurulması" gereğini açıklamıştır.

"Uluslararası siyaset alanında biz bağımsız bir unsur olarak hareket ediyoruz," diyen Bağlantısız Ülkeler Hareketi Dönem Başkanı Castro, zengin ülkeleri, yoksul ülkelerin kalkınmasına katkıda bulunmak üzere koşulsuz bir fon oluşturmağa çağırılmış ve "bizim amacımız, büyüklere olduğu kadar küçüklere de, güçlülere olduğu kadar zayıflara da yararlı olacak bir barışı gerçekleştirmektir," demiştir.

Castro'nun tarihi konuşması, sadece bağlantısız ülkeler delegeleri tarafından değil, faşist ve ırkçı rejimler altındaki Şili, Paraguay ve Güney Afrika hariç tüm dünya ülkelerinin delegeleri tarafından büyük tezahüratla karşılanmıştır.

Küba'nın yönetiminde Eşgüdüm Bürosu'nun, bağlantısızlar hareketini daha etkin ve başarılı konumlara götüreceği, oluşturulmasından bir ay sonraki uluslararası bir forumda açık seçik görülmüştür.

4

BAĞLANTISIZLAR VE TÜRKİYE

Bağlantısızlar Konferansı, Türkiye'de de, Kıbrıs konusunun gündemde bulunması nedeniyle geniş ilgi ve yankı uyandırmıştır.

Nitekim, Konferans'ın bildirdesinde, Kıbrıs'ta bulunan tüm yabancı güçlerin koşulsuz olarak adayı terketmeleri istenmekte, Kıbrıs'ın demografik özelliklerinde tek yanlı değişiklikler yapıldığı öne sürülerek, tüm Kıbrıslılar için insan haklarına saygı gösterilmesi öngörülmekte; toplumlararası görüşmelerin desteklendiği belirtilerek görüşmelerin herhangi bir yabancı ülkenin karışması olmadan sürdürülmesi salık verilmektedir.

Konferans'ın Kıbrıs konusundaki bu görüşüne Türkiye Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün, "Türkiye'nin ve Kıbrıs Türk toplumunun uluslararası baskılar yoluyla haklı davasından ve savunduğu temelli ilkelerden ödün verebileceğini sananlar yanılığın içindedirler," şeklinde sert bir demeçle karşı çıkmış, "Kıbrıs Federe Türk Devleti" Başkanı Rauf Denktaş daha da ileri giderek, bağlantısızların bu

tutumu karşısında, Türk tarafının tek taraflı bağımsız devlet ilan etme yoluna gidebileceği tehdidinde bulunmuştur.

Buna karşılık, Kıbrıs'taki Türk kesiminde Cumhuriyetçi Türk Partisi Lideri Özger Özgür, bu tür çıkışlarla bağlantısızlar hareketinin desteğini kazanmaya imkan bulunmadığını hatırlatarak, "Her şeyden önce dış politikamızı çağdaş temellere oturtmalıyız, Kıbrıs'ı bölüp NATO'laştırmak isteyen emperyalizmin maşası olmadığını kanıtlayıcı davranışlar içine girmeliyiz. Bağımsız Türk Kıbrıs Devleti nakaratından kesinlikle vazgeçmeliyiz," demiştir.

Gerçekten de, Türkiye'nin yıllar yılı izlediği siyaset, emperyalizmden yana, onun askeri blokunun çıkarlarına uygun, ulusal kurtuluş hareketlerine ise tamamen karşı bir siyaset olmuş, Türkiye Cumhuriyeti, uluslararası siyaset planında bağlantısız ülkelerden tamamen yalıtılmıştır.

31 Ağustos 1979 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde Türkiye'nin bağlantısız ülkeler karşısındaki durumu şu şekilde açıklanmıştır:

1955'te Bandung'da yer alan Türkiye, o günden bugüne bir daha bir zamanların "mazlum ulusları"-nın hiçbir uluslararası toplantısında görünmemiştir. Aslında, Türkiye, Bandung Konferansı'nda da Üçüncü Dünya uluslarıyla aynı duygular içerisinde yer almamıştır.

Bandung'ta konferansa katılan Türk heyetinin başkanı, o dönemin Başbakan Yardımcısı Fatin Rüştü Zorlu, 21 Mayıs tarihli oturumda yaptığı konuşmada "komünist tehlikesi" üzerinde durmuş ve tarafsızlık politikasını kınamıştır.

"Komünist tehlikesi"ni önlemek amacıyla kurulduğunu söylediği NATO, Bağdat Paktı ve SEATO'yu savunan Zorlu, şöyle devam etmiştir:

"Hürriyet, istiklal ve sulh hiçbir gayret sarfetmeden elde edilen nimetler değil, tahakkuku ve müdafaası herbirimize ağır mesuliyetler yükleyen

ideallerdir. Bu hakikatleri idrak edemeyen, zayıf bir karşı koyma ve tehlikeye göz yumarak güvenliğin elde edilebileceğini umut etmek, sadece böyle hareket eden değil, fakat bütün camiaı tehlikeye düşürecek bir hareket tarzıdır."

Bağlantısızlarda geniş tepki yaratan bu konuşmadan sonra kürsüye gelen Hindistan Başbakanı Nehru, Zorlu'nun madalyonun sadece bir yanını gösterdiğini, bloklara katılmanın bir Asya-Afrika ülkesi için affedilmez bir küçük düşme olduğunu belirtmiş, ayrıca NATO'nun sömürgeciliğin koruyucusu olduğunu Türkiye Dışişleri Bakanı'na hatırlatmıştır.

Buna rağmen Türkiye hükümetleri yıllarca körükörüne Washington'dan dayatılan dış siyasetleri izlemişler, Orta Doğu ülkelerine saldırıda kullanılmak üzere ABD'ye üsler vermişler, Birleşmiş Milletler'de Üçüncü Dünya ülkeleriyle emperyalistler arasındaki her çatışmada ABD'nin talimatına göre oy kullanmışlardır.

Üçüncü Dünya'nın ve Bağlantısızlar Hareketi'nin önemi, Türkiye hükümetleri tarafından, 1963-64 Kıbrıs bunalımından sonra, özellikle ABD'nin Türkiye'yi arkadan vuran tavırlar takınmasının sonucu olarak farkedilmeğe başlanmıştır.

1974 Kıbrıs işgalinden sonra Birleşmiş Milletler başta olmak üzere tüm uluslararası forumlarda, Türkiye'nin tutumunu mahkum eden kararlar ve bildiriler çıkması, Türkiye hükümetlerine, yıllardan beri izledikleri emperyalizm kuyrukçusu siyasetin bedelini açıkseçik göstermiştir.

Son yıllarda bağlantısız ülkelerle daha iyi ilişkiler oluşturmağa çalışan Türkiye'nin Bağlantısızlar Hareketi'ne katılması şimdilik olası değildir. Çünkü Hareket'e üye olmak için şart koşulan beş ilkedен en azından ikisi, Türkiye'nin konumuna ters düşmektedir. Gerek NATO üyesi olması, gerekse toprakları üzerinde ABD'ye üs vermiş bulunması nedeniyle Türkiye'nin Hareket'e katılması olanaksızdır.

Ancak, Türkiye'nin genel dış siyasetinde barıştan, ulusal kurtuluş hareketinden ve sosyal ilerleme güçlerinden yana bir eğilim göstermesi halinde, tıpkı askeri paktlar üyesi Portekiz veya Romanya gibi hareket'e hiç değilse konuk olarak katılması olasıdır.

Türkiye Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün de, 1978 Temmuz'unda yabancı misyon şefleri onuruna verilen bir resepsiyonda, Türkiye'nin Bağlantısız Ülkeler Hareket'inde "konuk" olarak yer almak istediğini açıklamıştır.

Bağlantısız Ülkeler'in Havana Konferansı'ndan sonra da, Kıbrıs konusundaki karşıtılaşma rağmen, Türkiye'nin bağlantısız ülkelerle ilişkileri geliştirme yolunda yeni girişimleri olmuştur. Bunlardan en önemlisi, hiç kuşkusuz, Filistin Kurtuluş Örgütü'ne, Türkiye'nin başkenti Ankara'da büro açma olanağının verilmesi ve FKÖ Temsilcisi'ne tüm diplomatik ayrıcalıkların tanınması olmuştur.

Nitekim, Türkiye'nin bu adımı, Ekim 1979 başlarında Ankara'yı ziyaret ederek Büro'nun açılışında bulunan ve Başbakan Ecevit'le de görüşen Filistin Kurtuluş Örgütü Yürütme Kurulu Başkanı Yaser Arafat tarafından basına verilen demeçte şu şekilde değerlendirilmiştir.

"Türkiye, NATO üyesi olduğu gibi aynı zamanda İslam Konferansı Örgütü'nün de üyesidir. Bu bölgeye ait bir ülkedir. Türkiye'nin Filistin davasına karşı tarihten gelen yükümlülükleri olduğu gibi, İslam Konferansı'nda Filistin sorununa ilişkin kararlara da katılmıştır. Ayrıca, Fez'de yapılan son İslam Konferansı'nda Mısır'ın üyeliğinin askıya alınması yolunda Türkiye de oy verdi. Bunlar onu, diğer NATO üyesi ülkelerden ayıran, bizim Türkiye'ye başka gözle bakmamızı sağlayan unsurlardır.

"Türkiye'ye yaptığım ziyaret, ilişkilerimizi daha da geliştirecektir. Türkiye'nin Batı ile de bağları olduğu düşünülünce, görüşmelerimizin başa-

rısı, batı dünyasına yönelik diplomamız için de bir başarı olmuştur."

Ancak, bunlar, Türkiye'nin Bağılantısız Ülkeler ile ilişkilerini geliştirmesi yolunda ilk adımlardır.

Son çözümlemede Türkiye'nin kesin çıkarı NATO'dan tamamen çekilmesinde olmakla beraber, bu aşamaya değin, NATO içerisinde daha kişilikli ve ABD emperyalizminin çıkarlarına alet olmayan bir tutum takınarak, özellikle de Türkiye'deki ABD üslerini tamamen tasfiye ederek, komşu sosyalist ülkelerle ve Arap ülkeleriyle ilişkilerini geliştirip uluslararası siyasette barış, ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyal ilerleme güçlerinin yanında saf tutarak Türkiye bağılantısızlar hareketiyle daha sıkı ilişkiler içine girebilir, hatta 1982 Bağdat Zirve Konferansı'na "konuk üye" olarak katılabilir.

Deneyler göstermiştir ki, gerek Türkiye'nin, gerekse Orta Doğu'nun güvenliği, bloklar dışı, barış içinde bir arada yaşama ilkesini esas alan bir dostluk ve işbirliği siyasetiyle sağlanabilir.

Türkiye'nin, 1955'te Bandung'ta attığı yanlış adımı geri alıp, 1920'lerde ön saflarında bulunduğu "mazlum uluslar" ailesinin saflarına katılmasının zamanı gelmiştir.

İÇİNDEKİLER

<i>SUNUŞ</i>	3
<i>1. HAREKETİN GELİŞİMİ</i>	5
<i>2. HAREKETİN NİTELİĞİ</i>	13
<i>3. HAVANA ZİRVESİ</i>	25
<i>4. BAĞLANTISIZLAR VE TÜRKİYE</i>	57

1979 EYLÜL A-
YI BAŞLARINDA KÜBA'NIN
BAŞKENTİ HAVANA, BAĞLANTISIZ
ÜLKELER HAREKETİ'NİN ALTINCI ZİR-
VE TOPLANTISI'NA SAHNE OLMUŞTUR. BİR
YANDAN EMPERYALİST ÇEVRELERİN HAREKET
İÇİNDE BÖLÜNME YARATMA YOLUNDAKİ SÜREKLİ
KIŞKIRTMALARI, ÖTE YANDAN PENTAGON ŞAHİNLE-
RİNİN TAM KONFERANS ÖNCESİ KÜBA'DA SOVYET
SAVAŞ TUGAYI BULUNDUĞUNU İLERİ SÜREREK HEM
BU KONFERANSI, HEM DE SALT-2 ANLAŞMASI'NIN
AMERİKAN SENATOSU'NCA ONAYLANMASINI SABOTE
ETME GİRİŞİMLERİ BOŞA ÇIKMIŞ, KONFERANS U-
LUSAL KURTULUŞ, BAĞIMSIZLIK, BARIŞ VE SOS-
YALİZM DAVASI YOLUNDA ÖNEMLİ KARARLAR AL-
MIŞTIR. YENİ BAĞLANTISIZ ÜLKELERİN DE
KATILMASIYLA HEM NİCEL HEM DE NİTEL
OLARAK GÜÇLENEN BAĞLANTISIZ ÜLKELER
HAREKETİ, BUGÜN DÜNYA DEVRİMCİ
SÜRECİNİN ÖNEMLİ BİR BİLE-
ŞENİNİ OLUŞTURMAKTADIR.